

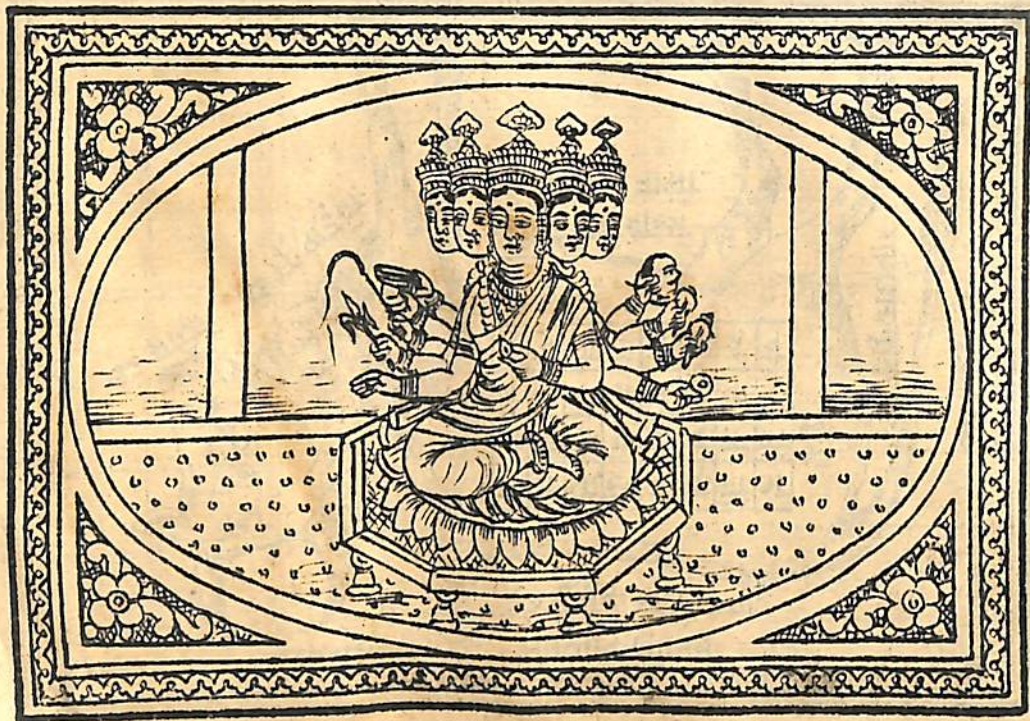
अथ गायत्रीपंचागस्थविषयानुक्रमः ।

क्रमांकाः ।

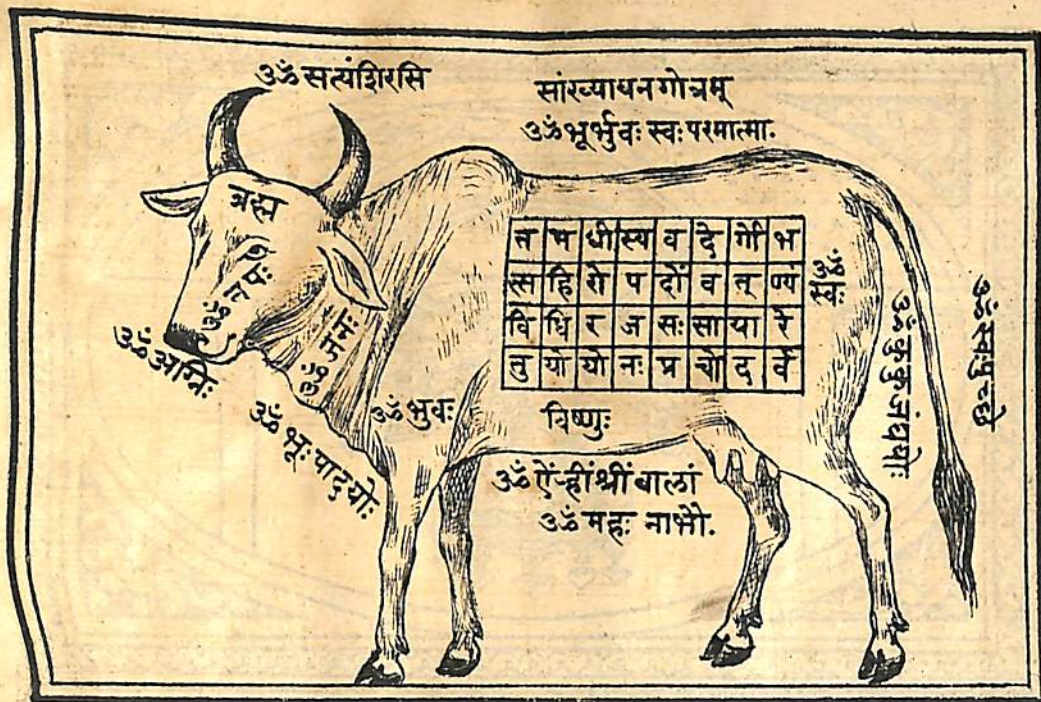
विषयाः ।

पत्राणि ।

१	गायत्रीचक्रम्	२	गायत्रीचित्रम्	३	गायत्रीयन्त्रम्	
४	विश्वामित्रकल्पः	...	...	...	...	१
५	गायत्रीपद्धतिः	...	...	...	...	१३
६	गायत्र्युपनिषत्	...	...	...	...	२८
७	गायत्रीतत्त्वम्	...	...	...	...	३६
८	गायत्रीकवचम्	...	...	...	...	३७
९	गायत्रीपंजरस्तोत्रम्	...	...	...	...	४४
१०	गायत्रीस्तवराजः	...	...	...	...	५४
११	गायत्रीसहस्रनाम	...	...	...	...	६०
१२	गायत्रीपटलम्	...	...	...	...	७९

॥ ॐ तत्सर्वस्याम् ॥

ॐ तत्सर्वस्याम्

वी ७	स्य १३	प्र २१	से	ज	नः २०	व १२	तु ४
रे ६	धी १४	चो २२	सा	र	यो १९	दे ११	वि ३
शि	व	स्थि	स	क्तः	श	के	वः
वो	लः	तो	दा	मु	या	वः	शि
जी	शि	जी	शि	श	शु	जी	वः
वः	वः	वः	वः	पा	य	न	शि
णि ७	म १५	द २३	व	रो	यो १८	गी १०	त्स २
यं ८	हि १६	यातृ २४	दो	प	धि १७	भ ९	त १

ॐ तत्सर्वस्याम्

॥ ॐ स्वः पश्चिमस्याम् ॥

इन्द्राय नमः पूर्वे.

कुर्बेरायनमः उत्तरमुखे.

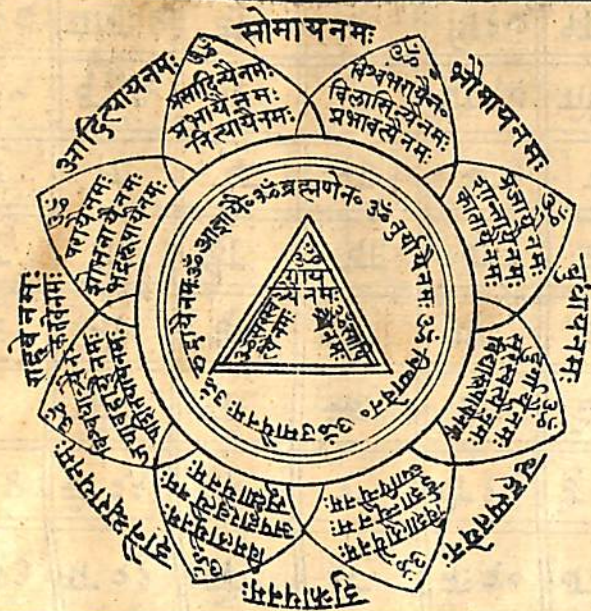
ईशान्या
ब्रह्मणे नमः

आग्नेय्यां

अमायनमः दुक्षिणकोणे

अनंताश्रयः

11/12/12

Research Institute. Digitize

श्रीगणेशायनमः ॥ अथविश्वामित्रकृतगायत्री
 कल्पप्रारंभः ॥ स्वगुरुं पूजयेन्नित्यमुपचारैस्तु पं
 चकैः ॥ भक्तिश्रद्धानुसारेण विश्वामित्रं प्रकल्पये
 त् ॥ १ ॥ अस्य कृत्स्नस्य मंत्रस्य प्राणायामं नि
 रुंधयेत् ॥ प्राणायामं नियम्याशु गुरुपूजापुरः
 सरम् ॥ २ ॥ प्रातरुत्थाय यो विप्रः शयने पर्यव
 स्थितः ॥ एकाग्रमानसो भूत्वा ध्यायेन्मूलेऽथ
 कुंडलीम् ॥ ३ ॥ नाभिसंनिहिताज्ञेयाद्वा त्रिंश
 द्दर्णसंख्यया ॥ एवं ज्ञात्वा प्रभातायां षडाधारं त
 थान्यसेत् ॥ ४ ॥ षडाधारं तथा वक्ष्ये विन्यसेच्च

गा०

१

तुरक्षरम् ॥ आद्यंतप्रणवैर्युक्तं षट्कुक्षिस्तु ततो न्य
 सेत् ॥ ५ ॥ सहस्रदलमध्यस्थांसबालांसतुरी
 यके ॥ हंसहंसेति विज्ञानात्संकल्पध्यानपूर्वकम्
 ॥ ६ ॥ अस्याः संकल्पमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्य
 ते ॥ ततोत्थाय बहिर्गम्य मलमूत्रविसर्जनम् ॥
 ॥ ७ ॥ दुर्गंधत्यागपर्यंतं कृत्वा शौचं समाहितः ॥
 ततो नदीं समागम्य गंगाध्यानपुरःसरम् ॥ ८ ॥
 आचमनत्रयं कृत्वा त्रिवारं स्नानमाचरेत् ॥
 अग्निमंडलमालिख्य जलमध्ये सर्बिंदुकम् ॥ माया
 बीजेन मध्यस्थमुभयोर्व्याहृतित्रयम् ॥ ९ ॥ त

वि०

१

१

तः शुद्धांबुनाचम्यप्राणायामत्रयंकुरु ॥ देश
 कालार्थमुच्चार्यगायत्रीध्यानपूर्वकम् ॥ १० ॥
 सूक्ताग्निमार्जनंकुर्याद्यथाशाखोक्तमार्गतः ॥ अ
 घमर्पणमंत्रंचस्नानंपंचांगपूर्वकम् ॥ ११ ॥ श्रोत्रे
 नासाक्षिरुद्धाचसहस्रांतंजलेवपुः ॥ मग्नंकुर्या
 जपेन्मंत्रंकुर्याद्वायुनिरोधनम् ॥ १२ ॥ ततः
 स्नानत्रयंकुर्याच्छिरोव्याहतिपूर्वकम् ॥ त्रिवा
 रंत्रिविधंस्नानंपायुमेढ्रंशिरस्तनुम् ॥ १३ ॥ प्रोक्षये
 च्छंखमुद्राभिव्याहत्यादिशिरोन्तकम् ॥ तत
 स्तीरंसमागत्यगायत्रीकवचंपठेत् ॥ १४ ॥ शु

गा०

२

चिवस्त्रांगमाश्रित्यललाटेतिलकंतथा ॥ ओमा
 पोज्योतिमंत्रेणशिखाबंधनमाचरेत् ॥ १५ ॥
 त्रिकोणमध्येर्हीकारंकोणान्तेप्रपदंतथा ॥ दंडे
 पुण्याहतिश्चैवमुल्लिखेदुदकंतथा ॥ १६ ॥ प्रणवे
 नबहिर्जप्त्वाजलंपीत्वाचमार्जनम् ॥ नतत्रवि
 न्यसेत्संध्यामन्यथाशूद्रवद्भवेत् ॥ १७ ॥ इति
 श्रीविश्वामित्रकल्पेआह्निकलक्षणयोगोनामप्र
 थमःपरिच्छेदः ॥ १ ॥ चतुर्विंशतिनामानितत्त
 त्स्थानेषुविन्यसेत् ॥ केशवादीनिविन्यस्यपौरा
 णाचमनंजपेत् ॥ १ ॥ चतुर्विंशतिवर्णानांकेशवा

वि०

१

२

दिरनुक्रमात् ॥ देव्याः पादैस्त्रिभिः पीत्वा चांगुलै
 न्वभिः स्पृशेत् ॥ २ ॥ सप्तव्याहति गायत्री
 शिरस्तुर्यद्वयं न्यसेत् ॥ श्रुतिस्मृतिविधाने
 न द्विविधं परिकल्पयेत् ॥ ३ ॥ तृतीयं मूलमंत्रेण
 क्रमाद्वर्णानि विन्यसेत् ॥ आचमनस्य विधिः प्रो
 क्तः पुराणं स्मृतिरागमम् ॥ ४ ॥ श्रौतं मानसमाच
 म्यपंचभिः श्रुतिचोदितैः ॥ संध्याप्रारंभकाले
 तु आचमनात्रितयं न्यसेत् ॥ ५ ॥ कुरुते सर्वसिद्धि
 स्यान्नास्ति चेन्निष्फलं भवेत् ॥ संहतांगुलिना तो
 यं ब्रह्मतीर्थेऽपि बेज्जलम् ॥ मुक्तांगुष्ठं कनिष्ठायां शेषे

णाचमनं भवेत् ॥ ६ ॥ गोकर्णाकृतिहस्तेन माष
 मात्रं जलं पिबेत् ॥ न्यूनातिरिक्तमात्रेण तज्जलं सु
 रया समम् ॥ ७ ॥ आदौ चांते तथा मध्ये न्यसेच्चा
 चमनं क्रमात् ॥ श्रुतिस्मृतिपुराणानि पर्यायेण
 विलोमतः ॥ ८ ॥ केशवादित्रिभिर्नाम अपः पी
 त्वा यथाविधि ॥ गोविंदमंग्रतो न्यस्य विष्णुं सु
 षुम्नि विन्यसेत् ॥ ९ ॥ मधुसूदन आदित्यः शुद्धां
 शुश्रुत्रिविक्रमः ॥ अग्रतो वामनश्चैव हस्तयोः श्री
 धरस्तथा ॥ १० ॥ हृषीकेशः पद्मनाभ उभयोः
 पादयोर्न्यसेत् ॥ दामोदरं ब्रह्मरंध्रेनासासंकर्षण

स्यच ॥ ११ ॥ नासामध्येतुविन्यस्यनासांतेवा
 विनिर्दिशेत् ॥ दक्षनासान्तुविन्यस्यवासुदेवंतथै
 वच ॥ १२ ॥ प्रद्युम्नंचतथावामेअनिरुद्धंचदक्षि
 णे ॥ पुरुषोत्तमंवामनेत्रेदक्षिणेचअधोक्षजम् ॥
 ॥ १३ ॥ नारसिंहंवामनेत्रेनाभौचाप्यच्युतंन्य
 सेत् ॥ जनार्दनंहृदिन्यस्यभुजेदक्षिणबाहुके ॥
 ॥ १४ ॥ इतिविश्वामित्रकल्पआचमनयोगोनाम
 द्वितीयःपरिच्छेदः ॥२॥ प्राणायामत्रयेणैवप्रातः
 संध्यांसमाचरेत् ॥ प्राणायामसमायुक्तंप्राणायाम
 मितिस्मृतम् ॥ १ ॥ उत्तमंनवधाचैवमध्यमं

ऋतुसंख्यया ॥ अधमंत्रयमित्याहुः प्राणायामो विधीयते ॥ २ ॥ सप्तव्याहतिभिश्चैव प्राणायामं पुटीकृतम् ॥ व्याहत्यादिशिरोतंच प्राणायामत्रयत्रिकम् ॥ ३ ॥ सव्याहतिं सप्रणवां गायत्रीं शिरसा सह ॥ त्रिःपठेदायतः प्राणान् प्राणायामः स उच्यते ॥ ४ ॥ बिंदुतः प्राणमार्गं च गायत्रीं बिंदुसंयुताम् ॥ व्याहत्यादिशिरोतंच प्राणायामत्रयत्रिकम् ॥ ५ ॥ आदौ कुंभकमाश्रित्य रेचपूरकवर्जितम् ॥ व्याहत्यादिशिरोतंच प्राणायामंतु कुंभकम् ॥ ६ ॥ प्राणायामसमान बिंदुसहितं बिन्दुत्रयं संयु

तं सप्तव्याहतिविंदुसंपुटपरंवेदादिपादत्रयम् ॥
 गायत्रीशिरसात्रिनाडिसहितामीड्यद्वयेद्वेपरे
 शुद्धंकेवलकुंभकंप्रतिदिनंध्यायामितत्त्वंपदम् ॥
 ॥ ७ ॥ अधमेद्वादशीमात्रामध्यमेद्विगुणामता ॥
 उत्तमात्रिगुणाप्रोक्ताप्राणायामंनिरुंधयेत् ॥ ८ ॥
 रेचकंकुंभकंचैवपूरकंवायुरोधनम् ॥ एवंक्रमेणयुं
 जीतप्राणायामस्यलक्षणम् ॥ ९ ॥ निषिद्धंरेचकं
 ज्ञेयंपूरकंचतथैवच ॥ अमोघंकुंभकंप्रोक्तं प्राणा
 यामंप्रकीर्तितम् ॥ १० ॥ अचोषनिर्वोषगमा
 गमस्थंनाडीद्वयंरेचकपूरकंच ॥ कुंभोपमंपू

णघटप्रकारं होवंविधं स्याच्छ्वसनस्य साध्यम् ॥

॥ ११ ॥ शब्दपूर्वकमभ्यासं शब्दव्यंजनसंयुतम्

॥ भिन्नभाण्डोदकं यद्वत् श्वसनस्य व्यतिक्रमात् ॥

॥ १२ ॥ इडापिंगलासुषुम्नाच्छब्दपूर्वव्यतिक्रमा

त् ॥ तत्सर्वं निष्फलं प्रोक्तमिति शंकरभाषितम् ॥

॥ १३ ॥ ब्रह्मचारी गृहस्थश्च वानप्रस्थो यतिस्तथा ॥

ततो धर्मसमाश्रित्य प्राणायामविदो विदुः ॥ १४ ॥

नासापुटं त्वंगुलीभिः पञ्चभिर्वायुरोधनम् ॥ श

नैः शनैस्तु निःशब्दं प्राणायामं निरोधयेत् ॥ १५ ॥

नासिकापुटमंगुल्यानिधायैकेन मारुतम् ॥ आ

कृष्यधारयेदग्निं प्राणायामं विचिंतयेत् ॥ १६ ॥
 प्राणायामेन ज्ञात्वा च स्नापयेच्चिन्मयं शिवम् ॥
 तदा दौमानसं कुर्यात्तदा केवलकुंभकम् ॥ १७ ॥
 पंचप्रजालकं चैव प्राणायामं समाचरेत् ॥ पूजामा
 नसंयुक्तं प्राणायामफलं भवेत् ॥ १८ ॥ पंचपूजां
 विना येन प्राणायामं करोति यः ॥ तस्य निष्फलितं
 कर्म विश्वामित्रेण भाषितम् ॥ १९ ॥ लंकारं च हंकारं
 च यंकारं च रकारयोः ॥ चकारमिति विख्यातं पं
 चपूजात्मकं जपेत् ॥ २० ॥ सिद्धासनसमो ना
 स्ति न कुंभे नैव लोपमम् ॥ मंददृष्टिः समो नास्ति प्रा

णायामंसमभ्यसेत् ॥ २१ ॥ अंतश्चेतोबहिश्चक्षुर
 धःस्थाप्यसुखामनम् ॥ समत्वंचशरीरस्यप्राणा
 यामंसमभ्यसेत् ॥ २२ ॥ अस्त्रप्रयोगकालेतुप्रा
 णायामंचलंबकः ॥ प्राणायामबलोपेतउपसंहा
 रकारकः ॥ २३ ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनप्राणायामं
 समाचरेत् ॥ सर्वधर्मपरित्यागीसमहापातकी
 भवेत् ॥ २४ ॥ इतिविश्वामित्रकल्पेप्राणायाम
 योगोनामतृतीयःपरिच्छेदः ॥ ३ ॥ पादंपादं
 क्षिपेन्मूर्ध्निप्रतिप्रणवसंपुटम् ॥ निक्षिपेदष्टपादंतु
 अधोयस्यक्षयायच ॥ १ ॥ अष्टाक्षरंनवपदंप

दादौब्रह्महाभवेत् ॥ ऋचादौमार्जनंकुर्यात्सो
 श्वमेधफलंलभेत् ॥ २ ॥ यस्यक्षयायपादंतुआपः
 सिंधुत्वमेवच ॥ भूमौपादौविनिःक्षिप्यइतरन्मू
 र्ध्निविन्यसेत् ॥ ३ ॥ प्रातःसूर्यश्चमंत्रेणसायम
 ग्निःपिबेज्जलम् ॥ आपःपुनंतुमध्याह्नेक्रमेणाच
 मनन्यसेत् ॥ ४ ॥ आपोहिष्ठेतिमंत्रेणनवपादं
 द्विवारकम् ॥ हिरण्यवर्णाश्चत्वारोदधिमंत्राद्वि
 वारकम् ॥ ५ ॥ पदादौक्लीपदंमध्येपदांतेमार्जनं
 भवेत् ॥ ऋचादौप्रणवंचोक्त्वाऋचोतेमार्जनंभवे
 त् ॥ ६ ॥ सत्वंरजस्तमोजातंमनोवाक्कायिका

दिषु ॥ जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यादिनवैतान्नवभिर्दहे
 त् ॥ ७ ॥ दधिद्विमार्जनं चैव हिरण्यादिचतुष्टयम् ॥
 कामक्रोधादिषड्वर्गमार्जयेत्सर्वमार्जनम् ॥
 ॥ ८ ॥ इति श्रीविश्वामित्रकल्पेमार्जनयोगो ना
 मचतुर्थः परिच्छेदः ॥ ४ ॥ संध्यावंदनवेलायाम
 द्यौर्दद्यात्त्रयंबुधः ॥ सायंप्रातःसमानं स्यान्म
 ध्याह्नेच पृथग्विधिः ॥ १ ॥ एकं मध्याह्नकाले तु
 सायंप्रातस्त्रयस्त्रयः ॥ एवं ज्ञात्वा सृजेद्ध्यैर्मूर्यं नक्ष
 त्रपूर्वकम् ॥ २ ॥ एकं शस्त्रास्त्रनाशाय एकं हननना
 शने ॥ असुराणां वधाया द्यौर्प्रायश्चित्तार्थं संयुतम्

॥३॥ दद्यात्केवलगायत्र्यामूढो ह्यर्घ्यं तु यो द्विजः ॥
 स बिन्दुब्राह्मणो नाम सर्वधर्मबहिष्कृतः ॥४॥ ब्रह्मा
 स्त्रनाभिजानाति स विप्रः शूद्र एव हि ॥ तस्य कर्मा
 दिकं जातं धर्माद्यं निष्फलं भवेत् ॥५॥ बीजमंत्रेण
 गायत्र्याः प्रणवेत्यभिधीयते ॥६॥ देहस्तु दंड
 इत्युक्तः संज्ञाकवचमेव हि ॥ सर्वाङ्गानि पदो मंत्रं
 सर्वमंत्रे त्वयं विधिः ॥७॥ अस्त्राष्टवारतः प्रोक्ता
 गायत्री व्याप्य उच्यते ॥ एतत्पणमंत्रं कंज्ञात्वा
 अर्घ्यं दद्याद्विनामतः ॥८॥ एकं मध्याह्नकाले
 च प्रायश्चित्तं द्वितीयकम् ॥ द्वयमर्घ्यं तु मध्याह्ने

तथामुक्तं महामुने ॥ ९ ॥ अर्घ्यत्रयं प्रयोगार्थं प्रा-
 यश्चित्तं चतुर्थकम् ॥ सायं प्रातर्द्विजातीनां एव मे-
 वविधिः क्रमात् ॥ १० ॥ ब्रह्मास्त्रं ब्रह्मदंडं च ब्रह्म-
 शीर्षं च संयुतम् ॥ अर्घ्यत्रयं प्रयोगार्थं मेव मेव मुदा-
 हतम् ॥ ११ ॥ शस्त्रमादौ ततो दंडं शिखात्रीणि
 समुच्चरेत् ॥ पर्यायेण त्रिरुच्चार्य मंजलिं च त्रिधा
 हरेत् ॥ १२ ॥ अर्घ्यत्रयं प्रयोक्तव्यमभिमंत्रित-
 मंजलिम् ॥ त्रियुक्तं विसृजेदर्घ्यमसुराणां वधाय
 च ॥ १३ ॥ अस्त्रदंडशिरोयुक्तमर्घ्यमेकं समुच्चरे-
 त् ॥ अस्त्रं वाहनरक्षोघ्नमेकांजलिं जलं क्षिपेत् ॥

॥ १४ ॥ प्रायश्चित्तद्वितीयाध्यमसुराणां वधाय
 च ॥ प्रदक्षिणं पृथिव्यां च सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥
 ॥ १५ ॥ असावादित्यमंत्रेण ब्रह्मेत्यादि प्रदक्षिणम्
 ॥ आपोभिरयुतं कार्यं सर्वाघौघनिकृंतनम् ॥ १६ ॥
 हंसहंसेति मंत्रस्य बृहत्पुत्रं समुच्चरन् ॥ शिरसा दं
 डमस्त्रं च सन्मुखे इव निक्षिपेत् ॥ १७ ॥ उपमंत्रं
 समुच्चार्य शिरस्तत्र समुदरेत् ॥ अर्घ्यमेकं तु म
 ध्याह्ने तथा मुक्तं महामुने ॥ १८ ॥ तर्जन्यंगुष्ठयो
 गेन राक्षसीमुद्रिका भवेत् ॥ राक्षसीमुद्रिका दत्तं
 तत्तोयं रुधिरं भवेत् ॥ १९ ॥ निक्षिपेद्यदि मूढा

गा०

९

त्मारौरवंनरकंव्रजेत् ॥ अंगुष्ठच्छायापतितदेवता
मुद्रिकाभवेत् ॥ २० ॥ देवतामुद्रिकादत्तंसर्वैः पा
पैः प्रमुच्यते ॥ एवं विज्ञानमात्रेण सद्यः सिद्धिर्भवि
ष्यति ॥ २१ ॥ इति श्रीविश्वामित्रकल्पे अर्घ्यदा
नयोगो नाम पंचमः परिच्छेदः ॥ ५ ॥ ॐ मित्येका
क्षरं चोक्तं न्यासं ध्यानपुरःसरम् ॥ यथाशक्ति ज
पं कुर्यान्नित्यं कर्म समाचरेत् ॥ १ ॥ शुचिभू
मौलिखेद्यंत्रं बीजं बिंदुसमन्वितम् ॥ बीजरा
जं लिखेन्मध्ये वह्निमंडलमध्यगे ॥ २ ॥ चतु
रस्रंततो हस्तं सुदृढं पृष्ठं निर्मलम् ॥ तत्रोपरि समा

वि०

१

९

सीनोगायत्रीजपमाचरेत् ॥ ३ ॥ स्वशुद्धिंभूत
 शुद्धिचकृत्वाशोषणदाहनम् ॥ प्लवनेचततःकु
 र्यात्प्रणवादित्रयंक्षरैः ॥ ४ ॥ प्राणायामसमायु
 क्तअंतर्बाह्यंसमातृकात् ॥ देहेन्यासंततःकुर्या
 त्करांगन्यासमाचरेत् ॥ ५ ॥ ऋषिन्यसेत्पूर्वमु
 खेतथाच्छन्दउदीरितम् ॥ देवताहृदिविन्यस्यगु
 ह्येबीजमितिस्मृतम् ॥ ६ ॥ शक्तिविन्यस्यचाधा
 रेपादयोःकीलकंन्यसेत् ॥ एवंन्यासविधिकृ
 त्वाऋष्यादिन्यासपूर्वकम् ॥ ७ ॥ आवाहनादि
 भेदंचदशमुद्राःप्रदर्शयेत् ॥ आयातुवरदादेवीअं

गा०

१०

गप्रत्यंगसंगमे ॥८॥ प्रातर्गायत्रीसावित्रीमध्याह्ने
 चसरस्वती ॥ एवमावाहनं ज्ञात्वा संध्यायां जपमा
 चरेत् ॥९॥ हस्ताभ्यामनुलोमेन आवाहनमनाहुते
 नामत्रयं ऋषिच्छंदःक्रमेणावाहनं भवेत् ॥ १० ॥
 मूलाधारेण गायत्रीसावित्रीमणिपूरके ॥ द्वाद
 शारे सरस्वती छंदोनाडीत्रयंतथा ॥ ११ ॥ ऋ
 षिर्मूर्ध्नि सुविज्ञेय आवाहनमनुक्रमात् ॥ आवा
 हनं यथोक्तं च यथोक्तं तु विसर्जनम् ॥ १२ ॥ एवं
 जानीहि विप्रेन्द्र जपध्यानं समाचरेत् ॥ आवाहनं
 ततो न्यासं विना जाप्यं तु निष्फलम् ॥ १३ ॥ च

वि०

१

१०

तुर्विंशतिगायत्रीप्रातःस्नात्वाजपेन्मनुम् ॥ प्रा
 णायामंततःकुर्यान्न्यासध्यानंसमाचरेत् ॥ १४ ॥
 करन्यासंततःकुर्यादंगन्यासंतथैवच ॥ चतुश्चतु
 श्चतुष्कंचचतुश्चतुश्चतुश्चतुः ॥ १५ ॥ षडंगंविन्य
 सेद्देवींगायत्रीवेदमातरम् ॥ व्याहृतित्रयमुच्चा
 र्यअनुलोमंचविभ्रतः ॥ १६ ॥ करांगन्यासमा
 रभ्यगायत्रीपूर्ववद्भवेत् ॥ अकारंचउकारंचम
 कारंविंदुसंयुतम् ॥ १७ ॥ अनुलोमंन्यसेत्तत्रत्रि
 रक्षरसमन्वितम् ॥ चतुर्विंशतिवर्णानांपल्लवोय
 मुदाहृतः ॥ १८ ॥ चतुरक्षरसंयुक्तंकरांगन्या

समाचरेत् ॥ तूर्यपादं विनान्यासं आद्यंतं प्रणवैः
 सह ॥ १९ ॥ व्याहृतित्रयमुच्चार्य चतुरक्षरसंयु-
 तम् ॥ पुनर्व्याहृतिमुच्चार्य करंगन्यासमाचरेत्
 ॥ २० ॥ पादं पादं द्विपादं च प्रतिप्रणवसंपुटम् ॥
 करंगन्याससंयोगात् षड्भागैस्त्रिपदा भवेत् ॥
 ॥ २१ ॥ अंगुष्ठादिचतुर्वर्णमनुलोमक्रमेण तु ॥
 हृदयादिचतुर्वर्णाः क्रमेणैव विलोमतः ॥ २२ ॥
 चतुर्वर्णान्विनायस्तान्विपर्णं संन्यसेद्विजः ॥
 तस्य वै फल्यमाप्नोति सत्यं सत्यं न संशयः ॥ २३ ॥
 अंगन्यासं करन्यासं देहन्यासं विना जपेत् ॥ अं

धत्वंबधिरत्वंचमूकत्वंप्राप्नुयान्मनुः ॥ २४ ॥
 इति श्रीविश्वामित्रकल्पे आवाहनादियोगो नाम
 षष्ठः परिच्छेदः ॥ ६ ॥ ध्यानं मुद्रां नमस्कारं गुरुमं
 त्रं तथैव च ॥ संयोगमात्मसिद्धिश्च पञ्चधैवं विभा
 वयेत् ॥ १ ॥ प्रातः केवल गायत्री मध्याह्ने व्या
 हती युता ॥ सायाह्ने तूर्यया युक्तानित्यजाप्यं स
 माचरेत् ॥ २ ॥ पादादौ रेफसंयुक्ता गायत्री जप
 लक्षणम् ॥ ३ ॥ पादत्रयं समुच्चार्य प्रतिलोमं ततश्च
 रेत् ॥ रेफबिंदूतदाद्यन्तौ गायत्री जपमाचरेत् ॥
 ॥ ४ ॥ गायत्री पूर्वमुच्चार्य तु र्यांत्यादिविलोम

तः ॥ सांयंसंध्यांजपेदेवंसाधकःसर्वसिद्धये ॥
 ॥ ५ ॥ तकारादियकारांतमनुलोमंविलोमतः ॥
 तूर्यपादंविनामंत्रंप्रातःसंध्यामथाचरेत् ॥ ६ ॥
 भकारादिहिकारांतमध्यपादमितिस्मृतम् ॥ ता
 तीयंतुप्रयोक्तव्यंतदध्यैप्रथमंभवेत् ॥ ७ ॥ ध
 कारादियकारांतंतृतीयंपादमुच्चरेत् ॥ प्रथमं
 चद्वितीयंचत्रिविधंजपलक्षणम् ॥ ८ ॥ कालत्र
 यंत्रिधाजाप्यंत्रिकालंत्रिविधंस्मृतम् ॥ अनुलो
 मविलोमाभ्यांचिरंसिद्धिमवाप्नुयात् ॥ ९ ॥ च
 तुर्विंशतिवर्णानामनुलोमंजपेदपि ॥ पूर्णजाप्य

फलं नास्ति अर्द्धजाप्यफलं लभेत् ॥ १० ॥ चतुः
 पादंतु गायत्री अनुलोम विलोमतः ॥ नित्यं जाप्यं
 प्रकुर्वीत भुक्तिं मुक्तिं लभेन्नरः ॥ ११ ॥ नित्यं नैमि
 त्तकाम्यादिव्यस्ताव्यस्तं जपेन्मनुम् ॥ प्रातर्म
 ध्यात्वा ह्यसायाहं जपेदेवं क्रमेण तु ॥ १२ ॥ जप
 पारायणं कुर्यात्त्रिपदा संपुटं नव ॥ एवं ज्ञात्वा ज
 पेन्नित्यं मेकः कोटिगुणं भवेत् ॥ १३ ॥ कालत्र
 यं यथोक्तं च जाप्यपारायणं परम् ॥ अनंतफल
 माप्नोति सत्यं सत्यं न संशयः ॥ १४ ॥ अष्टोत्तर
 सहस्रं वा अष्टोत्तरशतं तु वा ॥ अष्टाविंशतिमेवा

गा०

१३

थगायत्रीदशकंजपेत् ॥ १५ ॥ ॐकारःपुरुषश्चै
वगायत्रीसुंदरीतथा ॥ तयोःसंयोगकालेतुवस्त्र
माच्छाद्यगण्यते ॥ १६ ॥ वरेण्यंविरेलंचोक्ताज
पकालेविशेषतः ॥ पारायणेषुयुक्तंस्यादन्यथा
विफलाभवेत् ॥ १७ ॥ इतिश्रीविश्वामित्रकल्पे
त्रिकालजपयोगोनामसप्तमःपरिच्छेदः ॥ ७ ॥
इतिविश्वामित्रकृतगायत्रीकल्पःसम्पूर्णः ॥

॥ अथगायत्रीपद्धतिः ॥

ब्रह्मविष्णुशिवाराध्यांगायत्रीलोकपावनीम् ॥
नमस्कृत्यानुरोधेनलिखेयंपद्धतिक्रमात् ॥ १ ॥

वि०

२

१३

साधकः ब्राह्मेसुहृत्तेचोत्थाययथोक्तंशौचंकृत्वान
 घादौस्नानंकृत्वाप्राणायामत्रयंकृत्वाअर्घ्यांतांसं
 ध्यांकुर्यात् ॥ प्राणायामोयथा॥ ॐभूः ॐभुवः ॐ
 स्वः ॐमहः ॐजनः ॐतपः ॐसत्यं ॐतत्सवितुर्वरे
 ण्यंभर्गोदेवस्यधीमहि ॥ धियोयोनःप्रचोदयात् ॥
 आपोज्योतीरसोमृतंब्रह्मभूर्भुवःस्वरोम् ॥ प्रण
 वस्यब्रह्माऋषिःगायत्रीच्छंदः परमात्मादेवताश
 रीरशुद्धयर्थेजपेविनियोगः ॥ ब्रह्मणेनमःशिर
 सि गायत्रीछंदसेनमःमुखे ॥ परमात्मादेवतायैन
 मःहृदये ॥ करसंपुटकृत्वासमस्तदुरितक्षयार्थं

न्यासंकरिष्ये ॥ व्याहतीनां जमदग्निभरद्वाजा
 त्रिगौतमकाश्यपविश्वामित्रवसिष्ठादिऋषिभ्यो
 नमः शिरसि ॥ सप्तार्चिरनिलसवितृप्रजाप
 तिवरुणेंद्रविश्वेदेवादेवताभ्योनमः मुखे ॥ गाय
 त्र्युष्णिगनुष्टुब्बहतीपंक्तित्रिष्टुब्जगतीछंदोभ्यो
 नमः हृदि ॥ एवंकरसंपुटंकृत्वासमस्तदुरित
 क्षयार्थे गायत्रीन्यासः ॥ गायत्र्या विश्वामित्र
 ऋषये नमः शिरसि ॥ गायत्रीछंदसे नमः मुखे ॥
 परमात्मादेवतायै नमः हृदये ॥ ॐ भूः नमः हृदये ॥
 ॐ भुवः नमः मुखे ॥ ॐ स्वः नमः दक्षांसे ॥ ॐ महः

नमःवामांसे ॥ ॐ जनःनमःदक्षिणोरौ ॥ ॐ तपः
 नमःवामोरौ ॥ ॐ सत्यंनमःजठरेइतिव्याहति
 न्यासः ॥ अथाक्षरन्यासः ॥ ॐ तत्तनमःगुल्फयोः
 ॐ संनमःपदपार्श्वयोः ॥ ॐ विंनमःजान्वोः ॥
 ॐ तुंनमःपादमुखयोः ॥ ॐ वंनमःजंघयोः ॥
 ॐ रेंनमःनाभौ ॥ ॐ णिनमःहृदये ॥ ॐ यंन
 मःकंठे ॥ ॐ भंनमःहस्तयोः ॥ ॐ गौंनमःमणि
 बंधयोः ॥ ॐ देंनमःकूर्पयोः ॥ ॐ वंनमःबाहु
 मूलयोः ॥ ॐ स्यंनमःआस्ये ॥ ॐ धींनमःना
 सापुटयोः ॥ ॐ मंनमःकपोलयोः ॥ ॐ हिंनमः

नेत्रयोः ॥ ॐ धिनमःकर्णयोः ॥ ॐ योनमःभ्रू
 मध्ये ॥ ॐ योनमःमस्तके ॥ ॐ ननमःपश्चिम
 वक्त्रे ॥ ॐ प्रनमःउत्तरवक्त्रे ॥ ॐ चोनमःदक्षिण
 वक्त्रे ॥ ॐ दनमःपूर्ववक्त्रे ॥ ॐ यातनमःऊर्ध्ववक्त्रे ॥
 इत्यक्षरन्यासः ॥ अथपदन्यासः ॥ ॐ ततनमः
 शिरसि ॥ ॐ सवितुर्नमःश्रुवोर्मध्ये ॥ ॐ वरे
 ण्यनमःनेत्रयोः ॥ ॐ भर्गनमःमुखे ॥ ॐ देव
 स्यनमःजठरे ॥ ॐ धीमहिनमःहृदये ॥ ॐ धि
 यःनमःनाभौ ॥ ॐ यःनमःगुह्ये ॥ ॐ नःनमःजा
 न्वोः ॥ ॐ प्रचोदयातनमःपादयोः ॥ ॐ आपो

ज्योतीरसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवः स्वरो मिति शिरसि ॥
इति पदन्यासः ॥ अथ पादन्यासः ॥ ॐ तत्सवितुर्व
रेण्यं नमः नाभ्यादिपादपर्यंतम् ॥ ॐ भर्गो देवस्य
धीमहि नमः हृदयादिनाभ्यंतम् ॥ ॐ धियो यो नः
प्रचोदयात् नमः मूर्धादिहृदयांतम् ॥ ॐ परोरज
से सावदो इति मूर्ध्नि विन्यस्य ॥ अथ षडंगन्यासः
ॐ ब्रह्मणे हृदयाय नमः ॥ ॐ विष्णवे शिरसे स्वाहा ॥
ॐ रुद्राय शिखायै वषट् ॥ ॐ ईश्वराय कवचाय हु
म् ॥ ॐ सदा शिवाय नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ सर्वात्म
ने अस्त्राय फट् इति मंत्रेणोर्ध्वाधस्तालत्रयं कृत्वा

छोटिकमुद्रयादिगन्धनविधायमूलेनव्यापकं
 कुर्यात् ॥ इतिषडंगम् ॥ अथालयांगन्यासः ॥
 ॐ अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं लृं एं ऐं ओं औं अं अः कं खं
 गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं यं रं
 लं वं शं षं संहं लक्षं ॥ ॐ भूर्भुवःस्वः तत्सवितुर्वरेण्यं
 भर्गो देवस्य धीमहि ॥ धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
 क्षं लं हं संपं शं वं लं रं यं मं भं वं फं पं नं धं दं थं तं णं ढं डं ठं
 जं झं जं छं चं ङं घं गं खं कं अः अं औं औं ऐं ऐं लृं लृं ॠं
 ॠं उं उं ईं ईं आं अं तयादचो प्रनः यो यो धि हि म धी
 स्य व दे गो भयं नि र्वे तु वि त्स त स्वः वः भूर्भु ओं इति

हृदयादिमुखांतम् ॥ एवमेव हृदयादिकेशांतम् ॥ त
 थैव व्याप्य ॥ इतिलयांगन्यासः ॥ इति विन्यस्य
 पीठन्यासं कुर्यात् ॥ ॐ मं मंडूकाय नमः मूला
 धारे ॥ ॐ कंकालाग्निरुद्राय नमः स्वाधिष्ठाने ॥
 ॐ मं मूलप्रकृत्यै नमः नाभौ ॥ ॐ आं आधारशक्त
 ये नमः हृदये ॥ ॐ कं कूर्माय नमः ॥ वं वराहाय न
 मः ॥ धं धरिण्यै नमः ॥ सं सुधासिधवे नमः ॥ रं रत्न
 द्रीपाय नमः ॥ मं मणिमंडपाय नमः ॥ कं कल्प
 वृक्षाय नमः ॥ स्वं स्वर्णवेदिकायै नमः ॥ रं रत्नसिं
 हासनाय नमः दक्षांसे ॥ धं धर्माय नमः वामांसे ॥

ज्ञांज्ञानायनमःवामोरौ ॥ वंवैराग्यायनमः
 दक्षोरौ ॥ ऐंऐश्वर्यायनमःमुखे॥ अंअधर्मायनमः
 वामपाश्वर्वे ॥ अंअज्ञानायनमःदक्षपाश्वर्वे॥ अंअनै
 राग्यायनमःनाभौ ॥ अंअनैश्वर्यायनमःहृद
 ये ॥ अंअनंतायनमःउपय्युपरिविन्यसेत् ॥
 अंअंबुजायनमः ॥ संसंवित्रालायनमः ॥ सं
 सर्वतत्त्वात्मकायपद्मायनमः ॥ प्रंप्रकृतिमयपत्रे
 भ्योनमः ॥ विंविकारमयकेशरेभ्योनमः ॥ पंपं
 चाशद्वर्णकर्णिकायैनमः ॥ वंद्यादशकलात्मने
 सूर्यमंडलायनमः ॥ वंषोडशकलात्मनेचंद्रमं

डलायनमः ॥ संसत्त्वात्मनेनमः ॥ रंरजसेनमः ॥
 तंतमसेनमः ॥ आंआत्मनेनमः ॥ अंअंतरात्म
 नेनमः ॥ पंपरमात्मनेनमः ॥ ह्वांदीप्तायैनमः ॥
 ह्वांसूक्ष्मायैनमः ॥ ह्वांविद्युतायैनमः ॥ पीठ
 मध्येसर्वतोमुख्यैनमः ॥ तदुपरिनित्यपूजाच
 क्रंविधाय ॥ ॐ ब्रह्मविष्णुरुद्रांबिकात्मकायसौ
 रपीठात्मनेनमः ॥ इतिपीठन्यासः ॥ मूलेनप्राणा
 यामत्रयंकृत्वामूलेनव्यापकंकृत्वाध्यायेत् ॥ सु
 क्ताविद्रुमहेमनीलधवलच्छायैर्मुखैस्त्रीक्षणैर्युक्ता
 मिंदुनिबद्धरत्नमुकुटांतत्त्वार्थवर्णात्मिकाम् ॥ गा

यत्रीवरदाभयांकुशकशांशुभ्रंकपालंगुणंशंखंच
 क्रमथारविंदयुगलंहस्तैर्वहंतींभजे।इतिध्यात्वाब
 हिःपूजोक्तरीत्यादेवींसौवर्णीचसंपूज्यगंधपुष्प
 धूपदीपनैवेद्यतांबूलाद्युपचारान्प्रकल्प्यकिंचि
 जपित्वा ॥ स्वागतं देवदेवेशिसन्निधौ मे महेश्वरी ॥
 गृहाण मानसीं पूजां यथार्थपरिभाविताम् ॥ १ ॥
 दशधामूलं जपित्वा जपं देव्याः करे समर्प्य मनसा
 पुष्पांजलिं दत्त्वा क्षणंतदात्मकं विभाव्य वरदाभ
 यांकुशकशाकपालगुणशंखचक्राभयोन्यादिमु
 द्राः प्रदर्शयेत् ॥ इति मानसीपूजा ॥ अथ व

हिः पूजार्थमनुज्ञाप्य बहिः पूजां कुर्यात् ॥ स्ववा
 मे अस्रक्षालितां त्रिपदिकां निधाय तदुपरि अस्रक्ष
 लितं कलशं निधाय शुद्धतोयं मूलेनापूर्य्य मूलेनाष्ट
 कृत्वोऽभिमंत्र्य जातवेदसे इत्यृचा त्र्यंबकमिति
 ऋचा गायत्र्या च सकृदभिमंत्र्य गंधपुष्पाभ्यां पूज
 येदिति कलशसंस्थापनम् अथ सामान्या धर्मस्था
 पनविधिः ॥ तत्रास्रक्षालितं ताम्रपात्रं निधाय मू
 लेनापूर्य्य मूलेनाष्टवारं संमंत्र्य गंधपुष्पाभ्यां पूज
 येत् ॥ इति सामान्या धर्मस्थापनविधिः ॥ पीठात्म
 नोर्मध्ये चंदनेन कनिष्ठिकया त्रिकोणं षट्कोणं च

कृत्वा अग्नये हृदयाय नमः ॥ ईशानाय शिरसे स्वा
 हा ॥ निर्ऋतये वषट् ॥ वायवे कवचाय हुम् ॥
 अग्नये अस्त्राय फट् ॥ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ पूर्वे अ
 स्त्राय फट् ॥ सामान्या धर्यं जलेन प्रोक्ष्य चंदनेन पूज
 येत् ॥ त्रिकोणे आधारं स्थापयामि ॥ आं आधार
 शक्तिं स्थापयामि ॥ पृथिवीद्वीपं स्थापयामि ॥
 तत्र पूजा ॥ अग्निमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः ॥
 धुंधूम्रायै नमः ॥ जंज्वालिन्यै नमः ॥ विंविस्फु
 लिंगिन्यै नमः ॥ सुंसुरूपायै नमः ॥ कंकपिलायै
 नमः ॥ हंहव्यवाहनायै नमः ॥ कंकव्यवाहनायै

नमः॥ इति आधारपूजा ॥ आधारोपरि अर्घ्यपात्रं
 संस्थाप्य पात्रोपरि पूजा ॥ अं अर्कमंडलाय द्वाद
 शकलात्मने नमः ॥ तंतपिन्यै नमः ॥ धुंधूमायै
 नमः ॥ मं मरीच्यै नमः ॥ जं ज्वालिन्यै नमः ॥ रं रु
 च्यै नमः ॥ सुं सुमुखायै नमः ॥ भों भोगदायै नमः
 ॥ विं विश्वायै नमः ॥ बों बोधिन्यै नमः ॥ धां धा
 रिण्यै नमः ॥ क्षं क्षमायै नमः ॥ इत्यर्घ्यपात्रपूजा ॥
 विलोममातृकामुच्चरन् शुद्धजलमापूर्य ॥ ॐ क्षं न
 मः ॥ प्रणवः सर्वत्र ॥ लं नमः ॥ हं नमः ॥ सं नमः ॥
 पं नमः ॥ शं नमः ॥ वं नमः ॥ लं नमः ॥ रं नमः ॥

गा०

२०

यंनमः ॥ मंनमः ॥ भंनमः ॥ बंनमः ॥ फंनमः ॥
 पंनमः ॥ नंनमः ॥ धंनमः ॥ दंनमः ॥ थंनमः ॥
 तंनमः ॥ णंनमः ॥ ढंनमः ॥ ङंनमः ॥ ठंनमः ॥
 टंनमः ॥ जंनमः ॥ झंनमः ॥ जंनमः ॥ छंनमः ॥
 चंनमः ॥ ङंनमः ॥ घंनमः ॥ गंनमः ॥ खंनमः ॥
 कंनमः ॥ अःनमः ॥ अंनमः ॥ औंनमः ॥ ओंन
 नः ॥ ऐंनमः ॥ एंनमः ॥ लंनमः ॥ लृंनमः ॥
 ऋंनमः ॥ ॠंनमः ॥ ऊंनमः ॥ उंनमः ॥ ईंनमः ॥
 इंनमः ॥ आंनमः ॥ अंनमः ॥ तत्रपूजा ॥ संसो
 ममंडलायषोडशकलात्मनेनमः ॥ अंअमृतायै

प०

२

२०

नमः ॥ मंमानदायै नमः ॥ पुंपूषायै नमः ॥ संस
 मृद्धयै नमः ॥ तुंतुष्टयै नमः ॥ पुंपुष्टयै नमः ॥ रंर
 त्यै नमः ॥ ज्यौज्योत्स्नयै नमः ॥ श्रींश्रियै
 नमः ॥ कींकीर्त्यै नमः ॥ अंअङ्गदायै नमः ॥ पूंपू
 र्णायै नमः ॥ १६ ॥ अंकुशमुद्रया तीर्थमावाह्य ॥ गं
 गेचयमुने चैव गोदावरिसरस्वति ॥ नर्मदेसिंधु
 कावेरिजलेस्मिन्सन्निधौ भव ॥ योनिमुद्रां प्रदर्श्य
 धेनुमुद्रयाऽमृतीकृत्य शंखमुद्रां प्रदर्श्य गंधादि
 भिः संपूज्य मूलेनाष्टवारमभिमंत्र्य मत्स्यमुद्रया
 च्छाद्य सामान्यार्घ्यजलेन सिंचेत् ॥ आत्मतत्त्वा

गा०
२१

यनमः॥विद्यातत्त्वायनमः॥शिवतत्त्वायैनमः॥ प
रोरजसेसावदोमितिसप्तकृत्वोऽभिमंत्र्यतज्जलदे
वतात्मैक्यंविभाव्यकिं चित्पात्रांतरेगृहीत्वापूजो
पकरणसामग्रीमात्मानंचत्रिः प्रोक्षयेत् ॥ इतिवि
शेषार्घ्यस्थापनविधिः ॥ अर्घ्यस्योत्तरेपात्रचतुष्ट
यंपाद्याचमनीयमधुपर्कार्थंसंस्थाप्यसकृदभिमं
त्र्यतोयेनापूर्य्यमूलेनत्रिवारमभिमंत्र्यन्यासक्र
मेणधर्मादीन्प्रोक्षणोरूपेणसंपूज्यतस्मिन्पीठो
परिदेवताविभाव्यसर्वांगेषुपंचपुष्पांजलिंदत्त्वामू
लाधारात्कुंडलीमुत्थाप्यद्वारेस्थित्वातत्रपरमा

प०
२

२१

तमनासंयोज्यतद्दृष्ट्याऽमृतधारयादेवीं प्रीणयि
 त्वादेवीं प्रसन्नां विभाव्यस्वस्मिन्देव्यात्मैक्यं वि
 भाव्य आसनादिदीपान्तानुपचारान्प्रकल्प्य ॥ बा
 ह्यनैवेद्यं न देयमिति संप्रदायः ॥ शिवो भूत्वा शिवं य
 जेदिति वचनात् ॥ अथ पीठपूजा ॥ मं मं डू काय न
 मः ॥ कं कालाग्निरुद्राय नमः ॥ सुं मूलप्रकृत्यै
 नमः ॥ आं आधारशक्त्यै नमः ॥ कुं कूर्मायै नमः ॥
 अं अनंताय नमः ॥ वं वराहाय नमः ॥ धं धरित्र्यै
 नमः ॥ सुं सुधासिंधवे नमः ॥ रं रत्नद्वीपाय नमः ॥
 मं मणिमंडपाय नमः ॥ कं कल्पतरवे नमः ॥ स्वं

गा० :
२२

स्वर्णवेदिकायै नमः ॥ तदुपरिरत्नसिंहासनाय नमः ॥
आग्नेयादिकोणेषु धंधर्माय नमः ॥ ज्ञानाय नमः ॥
वं वैराग्याय नमः ॥ अं ऐश्वर्याय नमः ॥ पूर्वादिदिक्षु अं अधर्माय नमः ॥ अं अज्ञानाय नमः ॥
अं अवैराग्याय नमः ॥ अं अनैश्वर्याय नमः ॥ मध्ये अं अनन्ताय नमः ॥
अं अंबुजाय नमः ॥ आं आनंदाय नमः ॥ संसंवित्रालाय नमः ॥
संसर्वतत्त्वात्मकपद्माय नमः ॥ पंप्रकृतिमयपत्रेभ्यो नमः ॥ विं विकारमयकेशरेभ्यो नमः ॥
पंपंचाशद्वर्णकर्णिकायै नमः ॥ अं द्वादशकलात्मनेवाहिमंडलाय नमः ॥

प०
२

२२

मः ॥ संसत्त्वायनमः ॥ रंरजसेनमः ॥ तंतमसेन
मः ॥ आंआत्मनेनमः ॥ अंअंतरात्मनेनमः ॥
कंकालात्मनेनमः ॥ एतान्युपर्युपरि ॥ अथ
पीठपूजा ॥ पीठस्यपूर्वभागेरांदीप्तायैनमः ॥
रांसूक्ष्मायैनमः ॥ रूंभद्रायैनमः ॥ रैंविभूत्यै
नमः ॥ रौंविमलायैनमः ॥ रःअमोघायैनमः ॥
रांविद्युतायैनमः ॥ पीठमध्ये परदेवतायैनमः ॥
सर्वतोमुख्यैनमः ॥ तदुपरिबिंदुत्रिकोणावृत्तद
लाष्टकरेखात्मकंचतुरस्रंचतुर्द्वारोपशोभितंयंत्रं
संस्थाप्यब्रह्मविष्णुरुद्रबिंबात्मकसौरपीठायन

मः ॥ इतिपीठं पूजयेत् ॥ इतिपूजासमाप्ता ॥
 अथपूर्वोक्तं ऋष्यादिन्यासं कृत्वा प्राणानायम्य मू
 लेन व्यापकं गायत्र्युच्चारपूर्वकं हस्ताभ्यां पुष्पांज
 लिंगृहीत्वानासारंध्रेण पुष्पसंचयकलिपतयंत्रम
 येकलिपतमूर्तिनिःक्षिप्य तत्तत्स्थानगतानि आव
 रणानि ध्यात्वा आवाहनादिमुद्राः प्रदर्श्यावाहनं
 सन्निधापनं सन्निरोधनं सम्मुखीकरणम् अवगुंठनं
 संकलीकरणं चेति । मूलांते श्रीगायत्रीदेवि इहावाहि
 ता भवपुष्पेण देव्याहदिकरं निधाय आं ह्रीं क्रौं इति
 द्वादशवारं जपेत् । ततो भूतशुद्धिप्राणप्रातिष्ठां विधा

यपूजयेत् ॥ नमः इति मंत्रेण देव्याः पादांबुजे पाद्यं द
 द्यात् । स्वाहेति मंत्रेण मूढर्न्यर्घ्यं वामिति मंत्रेण मुखे
 आचमनं ततः स्नानशालायां सुगंधसलिलैः स्नाप
 यित्वा मूलेन शतसंख्येन वा राजोपचारैः स्ना
 पयित्वांगप्रोक्षणं कृत्वा मूलेन पीठं संस्थाप्य पूर्वो
 क्तांध्यात्वा पंचोपचारैः सम्पूज्य देवतां प्रसन्नां वि
 भाव्य आवरणपूजां कुर्यात् ॥ तत्र मध्ये त्रिको
 णे व्याहृत्यै नमः ॥ अथ कोणे गायत्र्यै नमः ॥ नै
 र्ऋत्य कोणे सावित्र्यै नमः ॥ वायुकोणे सरस्वत्यै
 नमः ॥ त्रिकोणांतरालेषु ब्रह्मणे नमः विष्णवे न

मः ॥ रुद्रायनमः ॥ मूलेनपुष्पांजलिं गृहीत्वा ॥
 अभीष्टसिद्धिमेदेहि शरणागतवत्सले ॥ भक्त्या स
 मर्पयेत्तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥ अनेनपुष्पांजलिं
 दत्त्वा द्वितीयावरणं पूजयेत् ॥ अष्टदलेषु पूर्वादिदि
 क्षु ॐ आदित्याय नमः ॥ भानवे नमः ॥ भास्कराय
 नमः ॥ रवये नमः ॥ आग्नेयादिकेशरेषु उषायै न
 मः ॥ प्रभायै नमः ॥ प्रजायै नमः ॥ संध्यायै न
 मः ॥ मूलमुच्चरन् अभीष्टसिद्धिमेदेहीति पुष्पांज
 लिं दद्यात् ॥ इति द्वितीयावरणम् ॥ अथ तृतीयम् ॥
 हृदि ब्रह्मणे नमः ॥ हृदयाय नमः ॥ ईशाने रुद्राय शि

खायवषट् ॥ नैर्ऋत्येईश्वरायकवचायहुम् ॥ वाय
 व्येसदाशिवायनेत्रत्रयायवौषट् ॥ आग्नेयेसर्वा
 त्मनेअस्त्रायफट् तत्तद्देवताभ्योनमः ॥ मूलेन॥ अ
 भीष्ट० ॥ इतितृतीयावरणम् ॥ अथचतुर्थम् ॥
 तद्ब्रह्मिःपूर्वाद्यष्टदलेषु ॥ अमृतायैनमः ॥ नि
 त्यायैनमः ॥ विश्वंभरायैनमः ॥ ईशान्यैनमः ॥
 प्रभायैनमः ॥ जयायैनमः ॥ विजयायैनमः ॥ शां
 त्यैनमः ॥ मूलेनपुष्पांजलिअभीष्टसिद्धिं० ॥ इतिच
 तुर्थावरणम् ॥ अथपंचमम् ॥ तद्ब्रह्मिःपूर्वाद्यष्टदिक्षु
 ॐ कांत्यैनमः ॥ दुर्गायैनमः ॥ सरस्वत्यैनमः ॥ वि

द्यारूपायै नमः ॥ विशालायै नमः ॥ ईशानायै नमः ॥
 वायव्यै नमः ॥ विमलायै नमः ॥ मूलमुच्चरन्नभीष्ट
 सिद्धिमिति पुष्पांजलिं दद्यात् ॥ इति पंचमावरण
 म् ॥ अथ षष्ठम् ॥ पूर्वाद्यष्टदिक्षु संहारिण्यै नमः ॥
 सूक्ष्मायै नमः ॥ विश्वयोन्यै नमः ॥ जयावहायै न
 मः ॥ पद्मलयायै नमः ॥ परायै नमः ॥ शोभायै नमः ॥
 रूपायै नमः ॥ मूलेन पुष्पांजलिं अभीष्टसिद्धिं ॥
 इति षष्ठावरणम् ॥ अथ सप्तमम् ॥ पूर्वाद्यष्टदिक्षु ॐ
 आंब्राह्म्यै नमः ॥ ॐ ईमाहेश्वर्यै नमः ॥ ॐ उं कौ
 मार्यै नमः ॥ ॐ ऋग्वैणव्यै नमः ॥ ॐ लं वाराह्यै न

मः ॥ ॐ औं चामुंडायै नमः ॥ ॐ अः चंडिकायै
नमः ॥ मूलमुच्चार्य अभीष्टं पुष्पांजलिं दद्यात् ॥ इ
तिसप्तमावरणम् ॥ अथाष्टमावरणम् ॥ तद्व
हिः पूर्वाद्यष्टदिक्षु ॥ ॐ सों सोमाय नमः ॥ ॐ
बुंबुधाय नमः ॥ ॐ शुं शुक्राय नमः ॥ भौं भौमा
य नमः ॥ ॐ शं शनैश्चराय नमः ॥ ॐ रां राहवे न
मः ॥ ॐ कें केतवे नमः ॥ मूलेन अभीष्टं
पुष्पांजलिं दद्यात् ॥ इत्यष्टमावरणम् ॥ अथ नव
मम् ॥ पूर्वाद्यष्टदिक्षु ॐ लं इंद्राय नमः ॥ ॐ रं अग्न
ये नमः ॥ ॐ यं यमाय नमः ॥ ॐ क्षं नैऋत्यै नमः ॐ ॥

ॐ वंवरुणाय नमः ॥ ॐ यंवायवे नमः ॥ ॐ संसोमा
य नमः ॥ ॐ ईर्ईशानाय नमः ॥ ॐ ब्रह्मणे नमः ॥
ॐ अनंताय नमः ॥ मूलेन अभीष्ट० पुष्पां
जलिं दद्यात् ॥ इति नवमावरणम् ॥ अथ दशमम् ॥
ॐ वंवज्राय नमः ॥ ॐ शंशक्तये नमः ॥ ॐ दंदंडाय
नमः ॥ ॐ खंखड्गाय नमः ॥ ॐ पंपाशाय नमः ॥ ॐ
गंगदायै नमः ॥ ॐ त्रिं त्रिशूलाय नमः ॥ ॐ चंच
क्राय नमः ॥ ॐ अंअंबुजाय नमः ॥ मूलेन
अभीष्ट० पुष्पांजलिं दद्यात् ॥ इति दशमाव
रणम् ॥ पुनः पंचोपचारैः संपूज्य नाराजनं पुष्पां

जलिदत्त्वायस्यस्मृत्येति पूजांसमर्प्यजपफलं
देव्याः करे समर्प्य पुष्पांजलिं दत्त्वा क्षमाप्यस्वह
दिउद्रास्य पुनर्ऋष्यादिन्यासं कृत्वा निर्माल्यं वि
सृजेत् ॥ इति नित्यपूजापद्धतिः समाप्ता ॥ अथ नैमि
त्तिकमाह ॥ गुरुजन्मदिवसे स्वजन्मदिवसे ज
न्मनक्षत्रे विद्याप्राप्तिदिवसे पूर्णायां व्यतीपाते वा
विशेषं पूजयेत् ॥ इति नैमित्तिकम् ॥ अथ पुरश्चरण
विधिः ॥ कर्ता स्वशक्त्या गुरुं संपूज्य तदनुज्ञया दे
हशुद्धयर्थं चांद्रायणं प्राजापत्यं वा समाचरेत् । पुर
श्चरणदिवसे सुगंधसलिलैः स्नात्वा पूजाप्रदेशे च तु

गा०
२७

रस्रंचतुर्द्वारंमंडपंविधायहृष्टधीर्वाङ्मनियमितो
मिताहारोजितेंद्रियः प्रातरारभ्यामध्याह्नंजपेत् ।
एवंचतुर्विंशतिलक्षंजपेत् ॥ तदुक्तम्॥उक्तलक्षवि
धानेनकृत्वाविप्रा जितेन्द्रियाः ॥ क्षीरौदनंतिलंदू
र्वाक्षीरद्वयमसमिद्धद्वयमात्रम्॥अष्टद्रव्येणचपृथक्सह
स्रत्रितयंहुनेत् ॥ मंत्रफलसिद्धये जपदशां
शहोमः ॥ तद्वशांशेनतर्पणम् ॥ तद्वशांशेनमा
र्जनम् ॥ तद्वशांशेनब्राह्मणभोजनम् ॥इतिपुरश्चर
णविधिः ॥ अथकाम्यमुच्यते ॥ विद्यार्थीवाग्भ
वाद्यालक्ष्मीकामः श्रीबीजं वश्यार्थेकामबीजं सर्व

प०

२

२७

कामार्थमायाबीजं आयुः कामार्थमृत्युं जयचतुर
 क्षरी सहितं जपेत् ॥ इति का० विधिः ॥ तत्त्वसंख्यास
 हस्राणिसमंत्रं जुहुयात्तिलैः ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तो
 दीर्घमायुश्च विंदति ॥ आयुष्यं साज्यहविषा केव
 लेनाथसर्पिषा ॥ पर्वां कितैस्ति लैर्मन्त्रि जुहुयात्त्रिस
 हस्रकम् ॥ अरुणाक्षैस्त्रिमध्वाज्यैः प्रमूनैर्ब्रह्मवृक्ष
 जैः ॥ बहुना किमिहोक्तेन यथावत्साधुसाधिता ॥
 द्विजन्मनामियं विद्या सिद्धकामदुहास्मृता ॥ इति
 गायत्रीपद्धतिः संपूर्णा ॥ ॥ ४ ॥

अथगायत्र्युपनिषत् ॥

रुद्रवम

नमस्कृत्य भगवान् याज्ञवल्क्यः स्वयं परिपृच्छ
 तित्वं ब्रूहि भगवन् गायत्र्या उत्पत्तिं श्रोतुमिच्छामि ॥
 ब्रह्मोवाच ॥ प्रणवेन व्याहृतयः प्रवर्तन्ते तमस
 स्तु परं ज्योतिष्कः पुरुषः स्वयम् ॥ भूर्विष्णुरिति
 ह ताः स्वांगुल्या मथेत् । मथ्यमानात् फेनो भवति
 फेनाद्बुद्बुदो भवति बुद्बुदादंडं भवति अंडवाना
 त्मा भवति आत्मनः आकाशो भवति आकाशा
 द्वायुर्भवति वायोरग्निर्भवति अग्नेरोंकारो भवति
 ॐकाराद्व्याहृतिर्भवति व्याहृत्या गायत्री भवति

गायत्र्याः सावित्री भवति सावित्र्याः सरस्वती भ
 वति सरस्वत्या वेदा भवन्ति वेदेभ्यो ब्रह्मा भवति ब्र
 ह्मणो लोका भवन्ति तस्मा लोकाः प्रवर्त्तन्ते चत्वारो
 वेदाः सांगाः सोपनिषदः सेतिहासास्ते सर्वे गाय
 त्र्याः प्रवर्त्तन्ते यथाग्निर्देवानां ब्राह्मणो मनुष्याणां
 मेरुः शिखरिणां गंगानदीनां वसन्तऋतूनां ब्रह्मा
 प्रजापतीनामेवासौ मुख्यः गायत्र्या गायत्री छं
 दो भवति किंभूः किंभुवः किंस्वः किंमहः किं
 जनः किंतपः किंसत्यं किंतत् किंसवितुः किं
 रेण्यं किंभर्गः किंदेवस्य किंधीमहि किंधियः

किंयः किंनः किंप्रचोदयात् । भूरितिभूलोकः भु
 वइत्यंतरिक्षलोकः स्वरितिस्वलोकःमहइतिमह
 लोकः जनइतिजनोलोकः तपइति तपोलोकःस
 त्यामितिसत्यलोकः ॥ भूर्भुवःस्वरोमितित्रैलो
 क्यम् ॥ तदसौतेजः यत्तेजसोग्निर्देवता सवितुरि
 त्यादित्यस्यवरेण्यमित्यन्नम् ॥ अन्नमेवप्रजापतिः
 भर्गइत्यापःआपोवैभर्गःएतावत्सर्वादिवताःदेवस्यै
 द्रोवैदेवयीद्देवंतर्दिद्रस्तस्मात्सर्वकृत् पुरुषोनाम
 विष्णुः।धीमहि किमध्यात्मंतत्परमंपदमित्यध्या
 त्मंयोनइतिपृथिवीवैयोनःप्रचोदयात् कामइमा

लोकां प्रच्यवयन् योनृशंस्योस्तोष्यस्तत्पर
 मोधर्मः इत्येषा गायत्री किं गोत्राकत्यक्षराकतिप
 दाकतिकुक्षिः कतिशीर्षाणि ॥ सांख्यायनसगोत्रा
 गायत्री चतुर्विंशत्यक्षरात्रिपदा षट्कुक्षिः सावित्री
 केशास्त्रयः पादा भवन्ति ॥ कास्याः कुक्षिः कानि पञ्च
 शीर्षाणि ऋग्वेदोऽस्याः प्रथमः पादो भवति यजुर्वे
 दो द्वितीयः सामवेदस्तृतीयः पूर्वादिकप्रथमा कुक्षि
 भवति दक्षिणा द्वितीया पश्चिमा तृतीया उदी
 ची चतुर्थी ऊर्ध्वा पञ्चमी अधरा षष्ठी कुक्षिः । व्या
 करणमस्याः प्रथमं शीर्षं भवति शिक्षा द्वितीयं क

गा०
३०

ल्पस्तृतीयं निरुक्तं चतुर्थं ज्योतिषामयनं पंच
मम् ॥ किं लक्षणं किमु चेष्टितं किमु दाहृतं किमक्षरं
दैवत्यम् ॥ लक्षणं मीमांसा अथर्ववेदो विचेष्टितम्
छंदो विधिरित्युदाहृतम् ॥ को वर्णः कः स्वरः ॥ श्वे
तो वर्णः षट्स्वराणि इमान्यक्षराणि दैवतानि भ
वंति पूर्वा भवति गायत्री मध्यमा सा वित्री पश्चि
मा संध्या सरस्वती ॥ प्रातः संध्या रक्तारक्तपद्मा स
नस्था रक्तांबरधरारक्तवर्णा रक्तगंधानुलेपना
चतुर्मुखा अष्टाभुजा द्विनेत्रा दंडाक्षमाला कमंडलु
स्रुकस्रुवधारिणी सर्वाभरणभूषिता गायत्री कौ

उ०
३

३०

मारी ब्राह्मी हंसवाहिनी ऋग्वेदसंहिता ब्रह्मदेव
 त्यात्रिपदागायत्रीषट्कुक्षिः पंचशीर्षाअग्निमु
 खारुद्रशिवविष्णुहृदयाब्रह्मकवचासांख्यायन
 सगोत्राभूलोकव्यापिनीअग्निस्तत्त्वंउदात्तानुदा
 त्तस्वरितस्वरमकारःआत्मज्ञानेविनियोगः ॥ इ
 त्येषागायत्री ॥ मध्याह्नसंध्याश्वेताश्वेतपद्मास
 नस्थाश्वेतांबरधरा श्वेतगंधानुलेपनापंचमुखीद
 शभुजात्रिनेत्राशूलाक्षमालाकमंडलुकपालधारि
 णीसर्वाभरणभूषितासावित्रीयुवतीमाहेश्वरीवृ
 षभवाहिनीयजुर्वेदसंहितारुद्रदेवत्यात्रिपदासा

वित्रीषट्कुक्षिः पंचशीर्षाअग्निमुखारुद्रशिखाब्र
 ह्मकवचाभारद्वाजसगोत्रा भुवर्लोकव्यापिनी
 वायुस्तत्त्वंउदात्तानुदात्तस्वरितस्वरमुकारः श्वेत
 वर्णःआत्मज्ञानेविनियोगः ॥ इत्येषासावित्री ॥
 सायंसंध्याकृष्णाकृष्णपद्मासनस्थाकृष्णांबर
 धराकृष्णवर्णाकृष्णगंधानुलेपनाकृष्णमाल्यांब
 रधराएकमुखीचतुर्भुजाद्विनेत्राशंखचक्रगदाप
 द्मधारिणी सर्वाभरणभूषितासरस्वतीवृद्धावैष्ण
 वीगरुडवाहिनीसामवेदसंहिताविष्णुदेवत्यात्रि
 पदाषट्कुक्षिः पंचशीर्षाअग्निमुखाविष्णुहृदयारु

द्रशिखाब्रह्मकवचाकाश्यपसगोत्रास्वलोकव्या
 पिनीसूर्यस्तत्त्वं उदात्तानुदात्तस्वरितमकारः कृष्ण
 वर्णो मोक्षज्ञाने विनियोगः ॥ इत्येषा सरस्वती ॥
 रक्ता गायत्री श्वेता सा वित्री कृष्णवर्णा सरस्वती ॥ प्र
 णवो नित्ययुक्तश्च व्याहतीषु च सप्तसु ॥ सर्वेषा
 मेव पापानां संकरे समुपस्थिते ॥ दशशतं समभ्य
 र्च्य गायत्री पावनी महत् ॥ प्रह्लादो त्रिर्वसिष्ठश्च
 शुकः कण्वः पराशरः ॥ विश्वामित्रो महातेजाः कपि
 लः शौनको महान् ॥ याज्ञवल्क्यो भरद्वाजो जमद
 ग्निस्तपोनिधिः ॥ गौतमो मद्गलः श्रेष्ठो वेदव्यास

गा०
३२

श्रलोमशः ॥ अगस्त्यः कौशिको वत्सः पुलस्त्यो
मांडुकस्तथा ॥ दुर्वासास्तपसा श्रेष्ठो नारदः कश्यपस्तथा ॥ उक्तात्युक्ता तथा मध्या प्रतिष्ठान्यासु
पूर्विका ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् च बृहती पंक्तिरेव च ॥ त्रिष्टुप् च जगती च वतथातिजगती मता ॥ शक्करी
सातिपूर्वा स्यादष्टयत्यष्टीतथैव च ॥ धृतिश्चातिधृतिश्चैव प्रकृतिः कृतिराकृतिः ॥ विकृतिः संकृतिश्चैव
वतथाति कृतिरुत्कृतिः ॥ इत्येताश्छंदसां संज्ञाः क्रमशो वच्मि सांप्रतम् ॥ भूरिति छंदो भुव इति छंदः स्वरिति छंदो भूर्भुवः स्वरसोमिति देवी गायत्री इत्येता

उ०
३

३२

निच्छंदांसिप्रथममाग्रेयंद्वितीयंप्राजापत्यंतृतीयं
 सौम्यंचतुर्थमैशानंपंचममादित्यंषष्ठंबार्हस्पत्यं
 सप्तमंपितृदेवत्यमष्टमंभगदैवत्यंनवममार्यमंद
 शमंसावित्रमेकादशंत्वाष्ट्रंद्वादशंपौष्णंत्रयोदश
 मैन्द्राग्यंचतुर्दशंवायव्यंपंचदशंवामदैवत्यंपोड
 शंमैत्रावरुणंसप्तदशमांगिरसमष्टादशंवैश्वदेव्य
 मेकोनविंशंवैष्णवंविंशंवासवमेकविंशंरौद्रं द्वाविं
 शमाश्विनंत्रयोविंशंब्राह्मंचतुर्विंशंसावित्रम्॥दीर्घा
 न्स्वरेणसंयुक्तान्विन्दुनादसमन्वितान् ॥ व्याप
 कान्विन्यसेत्पश्चाद्दशपंत्यक्षराणिच ॥ दुबुंपुसइ

तिप्रत्यक्षबीजानि ॥ प्रह्लादिनोप्रभासत्याविश्वा
 भद्राविलासिनो॥ प्रभावतीजयाकांताशांतापद्मा
 सरस्वती ॥ विद्रुमस्फटिकाकारंपद्मरागसमप्रभ
 म् ॥ इंद्रनीलमणिप्रख्यंमौक्तिकंकुंकुमप्रभम् ॥
 अञ्जनाभंचगांगेयंवैदूर्यचंद्रसन्निभम् ॥ हारि
 द्रंकृष्णदुग्धाभंरविकांतिसमंभवम् ॥ शुकपि
 च्छसमाकारंक्रमेणपरिकल्पयेत् ॥ पृथिव्याप
 स्तथातेजोवायुराकाशएवच ॥ गंधोरसश्चरूपंच
 शब्दःस्पर्शस्तथैवच॥ घ्राणंजिह्वाचक्षुश्चत्वक्छो
 र्त्रंचतथापरम् ॥ उपस्थपायुपादादिपाणिर्वागपि

चक्रमात् ॥ मनोबुद्धिरहंकारमव्यक्तंचयथाक्रमं ॥
 सुमुखंसंपुटंचैवविततंविस्तृतंतथा ॥ एकमुखंच
 द्विमुखंत्रिमुखंचचतुर्मुखम् ॥ पंचमुखंपण्मुखंचा
 धोमुखंचैवव्यापकम् ॥ अंजलीकंततःप्रोक्तंमुद्रि
 तंतुत्रयोदशम् ॥ शकटंयमपाशंचग्रंथितंसंमु
 खोन्मुखम् ॥ प्रलंबंमुष्टिकंचैवमत्स्यःकूर्मोवराह
 कम् ॥ सिंहाक्रांतंमहाक्रांतंमुद्गरंपल्लवंतथा ॥ एता
 मुद्राश्चतुर्विंशद्वायत्र्याःसुप्रतिष्ठिताः ॥ ॐ मूर्ध्नि
 संघातेब्रह्माविष्णुर्ललाटेरुद्रोभ्रूमध्येचक्षुषोश्चंद्रा
 दित्यौकर्णयोः शुक्रबृहस्पतीनासिकेवायुदैवत्यं

प्रभातंदोषाउभेसंध्येमुखमग्निर्जिह्वासरस्वती
 ग्रीवास्वाध्यायास्तनयोर्वसवःबाह्वोर्मरुतःहृदयं
 पर्जन्यमाकाशमपरं नाभिरंतरिक्षं कटिसिद्धि
 याणिजघनंप्राजापत्यंकैलासमलयौऊरूविश्वेदे
 वाजानुभ्यांजान्वोःकुशिकौजंघयोरयनद्वयम्
 खुराःपितरःपादौपृथिवीवनस्पतिःगुल्फौरोमा
 णिमुहूर्तास्तेविग्रहाःकेतुमासाऋतवःसंध्याका
 लत्रयमाच्छादनंसंवत्सरोनिमिषःअहोरात्रादि
 त्यश्वंद्रमाःसहस्रपरमां देवींशतमध्यां दशापरा
 म् ॥ सहस्रनेत्रीदेवीगायत्रीशरणमहंप्रपद्ये ॥ त

त्सवितुर्वरदायनमःतत्प्रातरादित्यायनमः ॥ सा
 यमधीयानोदिवसकृतंपापंनाशयतिप्रातरधीया
 नोरात्रिकृतंपापंनाशयति तत्सायंप्रातःप्रयुंजा
 नोअपापोभवति यइदंगायत्रीहृदयंब्राह्मणःप्रय
 तःपठेत् चत्वारोवेदाअधीताभवंतिसर्वेषुतीर्थेषु
 स्नातोभवतिसर्वेदेवैज्ञातोभवतिसर्वप्रतिप्रत्यूहा
 त्पूतोभवतिअपेयपानात्पूतोभवतिअभक्ष्यभक्ष
 णात्पूतोभवतिअलेह्यलेहात्पूतोभवति अचोष्य
 चोषणात्पूतोभवति ॥ सुरापानात्पूतोभ० ॥ सुव
 र्णस्तेयात्पूतोभव० ॥ पंक्तिभेदनात्पूतोभ० ॥ प

तितसंभाषणात्पूतोभ० ॥ अनृतवचनात्पूतोभ० ॥
 ॥ गुरुतल्पगमनात्पूतोभ० ॥ अगम्यागम
 नात्पूतोभ० ॥ वृषलीगमनात्पूतोभ० ॥ ब्रह्म
 हत्यायाः पूतो० ॥ भ्रूणहत्यायाः पूतो० ॥ वीरहत्या
 याः पूतो० ॥ अब्रह्मचारीसुब्रह्मचारीभवति ॥ अ
 नेनहृदयेनाधीतेनक्रतुशतेनेष्टंभवतिषष्टिसहस्र
 गायत्रीजप्यानिभवंति ॥ अष्टौब्राह्मणान्ग्राहयेत्
 अर्थसिद्धिर्भवति यइदंगायत्रीहृदयंब्राह्मणः प्रय
 तः पठेत्सर्वपापैः प्रमुच्यतेब्रह्मलोकेमहीयतेब्रह्म
 लोकेमहीयतइति ॥ इतिगायत्र्युपनिषत्संपूर्णा ॥

॥ अथगायत्रीतत्त्वप्रारम्भः ॥

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीगायत्र्यैनमः ॥

श्रीगायत्रीतत्त्वमालामंत्रस्यविश्वामित्रऋषिः ॥
अनुष्टुप्छन्दः ॥ परमात्मादेवता ॥ हलोबीजानि स्व
राः शक्तयः ॥ अव्यक्तं कीलकम् ॥ मम समस्त पापक्ष
यार्थे गायत्रीतत्त्वपाठे विनियोगः ॥ चतुर्विंशतित
त्त्वानां यदेकं तत्त्वमुत्तमम् अनुपाधिपरं ब्रह्मतत्प
रं ज्योतिरोमिति ॥ १ ॥ यो वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदां
ते च प्रतिष्ठितः ॥ तस्य प्रकृतिलीनस्य तत्परं ज्योति
रोमिति ॥ २ ॥ तत्सदादिपदैर्वाच्यं परमं पदमव्यय

म् । अभेदत्वंपदार्थस्यतत्परंज्योतिरोमिति ॥ ३ ॥
 यस्यमायांशभागेनजगदुत्पद्यतेऽखिलम् ॥ तस्य
 सर्वोत्तमंरूपमरूपस्याभिधीमहि ॥ ४ ॥ यंन
 पश्यंतिपरमंपश्यंतोपिदिवौकसः ॥ तंभूतानि
 लदेवंतुसुपर्णमुपधावताम् ॥ ५ ॥ यदंशःप्रेरितो
 जंतुःकर्मपाशनियंत्रितः ॥ आजन्मकृतपापाना
 मपहंतुंदिवौकसः ॥ ६ ॥ इदंमहामुनिप्रोक्तंगा
 यत्रीतत्त्वमुत्तमम् ॥ यःपठेत्परयाभक्त्यासयाति
 परमांगतिम् ॥ ७ ॥ सर्ववेदपुराणेषुसांगोपांगेषु
 यत्फलम् ॥ सकृदस्वयजपादेवतत्फलं प्राप्नुयान्नरः ८

अभक्ष्यभक्षणात्पूतोभवति ॥ अगम्यागम
 नात्पूतोभवति॥सर्वपापेभ्यःपूतोभवति ॥ प्रातर
 धीयानोरात्रिकृतंपापनाशयति॥ सायमधीयानो
 दिवसकृतंपापनाशयति॥ मध्यंदिनमुपयुंजानोऽ
 सत्प्रतिग्रहादिनामुक्तोभवति ॥ अनुष्ठवंपुरुषा
 पुरुषमभिवदन्ति ॥ यंयंकाममभिध्यायतितन्त
 मेवाप्नोतिपुत्रपौत्रान्कीर्तिसौभाग्यांश्चोपलभ
 ते ॥ सर्वभूतात्ममित्रोदेहांतेतद्विशिष्टोगायत्री
 परमंपदमवाप्नोति ॥ इतिश्रीवेदसारेगायत्री
 तत्त्वंसंपूर्णम् ॥

॥ अथगायत्रीकवचप्रारम्भः ॥

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ याज्ञवल्क्यउवाच॥
 स्वामिन्सर्वजगन्नाथसंशयोस्तिमहान्मम॥ चतुः
 षष्टिकलानांचपातकानांचतद्वद ॥ १ ॥ मुच्यते
 केनपुण्येनब्रह्मरूपंकथंभवेत् ॥ देहश्चदेवतारूपं
 मंत्ररूपंविशेषतः ॥ २ ॥ क्रमतः श्रोतुमिच्छामि
 कवचंविधिपूर्वकम्॥ब्रह्मोवाच ॥ गायत्र्याःकवच
 स्यास्यब्रह्माविष्णुःशिवोऽऋषिः ॥ ३ ॥ ऋग्यजुःसा
 माथर्वाणिच्छंदांसिपरिकीर्तिताः ॥ परब्रह्मस्वरू
 पासागायत्रीदेवतारमृता॥ ४ ॥ रक्षाहीनंतुयत्स्था

नंकवचेनविनाकृतम् ॥ सर्वसर्वत्रसंरक्षेत्सर्वांगं
भुवनेश्वरी ॥ ५ ॥ बीजंभर्गश्चयुक्तिश्चधियः
कीलकमेवच ॥ पुरुषार्थविनियोगोयोनश्चपरि
कीर्तितः ॥ ६ ॥ ऋषिर्मूर्धिन्यसेत्पूर्वमुखेच्छंदउदी
रितम् ॥ देवताहृदिविन्यस्यगुह्येबीजंनियोजयत्
॥ ७ ॥ शक्तिपदोस्तुविन्यस्यनाभौतुकीलकंन्यसे
त् ॥ द्वात्रिंशतिर्महाविद्यासांख्यायनसगोत्रजा
॥ ८ ॥ द्वादशलक्षसंयुक्ताविनियोगःपृथक्पृथक् ॥
एवंन्यासविधिकृत्वाकरांगंविधिपूर्वकम् ॥ ९ ॥
व्याहृतित्रयमुच्चार्यअनुलोमविलोमतः ॥ चतु

रक्षरसंयुक्तंकरांगन्यासमाचरेत् ॥१०॥ आवाह
 नादिभेदं च दशमुद्राः प्रदर्शयेत् ॥ सापातुवरदादे
 वी अंगप्रत्यंगसंगमे ॥११॥ ध्यानं मुद्रां नमस्कारं
 गुरुमंत्रं तथैव च ॥ संयोगमात्मसिद्धिश्च षड्विधं
 किं विचारयेत् ॥१२॥ अस्य श्रीगायत्री कवचस्य ब्र
 ह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः ऋग्यजुः सामाथर्वाणि च्छंदां
 सि परब्रह्मस्वरूपिणी गायत्री देवता भूः बीजं भुवः
 शक्तिः स्वाहा कीलकं श्रीगायत्री प्रीत्यर्थं जपे विनि
 योगः ॥ वर्णास्त्रां कुंडिकाहस्तां शुद्धनिर्मलज्योति
 पीम् ॥ सर्वतत्त्वमयीं वन्दे गायत्रीं वेदमातरम् ॥१॥

अथध्यानम् ॥ मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवलच्छायै
 मूर्खैस्त्रीक्षणैर्युक्तामिन्दुनिबद्धरत्नमुकुटां तत्त्वार्थव
 र्णात्मिकाम् ॥ गायत्रीवरदाभयांकुशकशांशूलंक
 पालंगुणंशंखंचक्रमथारविंदयुगलं हस्तैर्वहतींभ
 जे ॥ १ ॥ ॐ गायत्रीपूर्वतः पातु सावित्री पातु दक्षि
 णे ॥ ब्रह्मविद्याचमेपश्चादुत्तरे मां सरस्वती ॥ १ ॥
 पावर्कामेदिशंरक्षेत्पावकोज्ज्वलशालिनी ॥ या
 तुधानींदिशंरक्षेद्यातुधानगणार्दिनी ॥ २ ॥ पा
 वमानींदिशंरक्षेत्पवमानविलासिनी ॥ दिशंगै
 द्रीमवतुमेरुद्राणीरुद्ररूपिणी ॥ ३ ॥ ऊर्ध्वब्रह्माणी

मेरक्षेदधस्ताद्वैष्णवीतथा ॥ एवं दशदिशोरक्षेत्स
 र्वतोभुवनेश्वरी ॥ ४ ॥ ब्रह्मास्त्रस्मरणादेववाचां
 सिद्धिः प्रजायते ॥ ब्रह्मदण्डश्च मेपातु सर्वशस्त्रा
 स्त्रभक्षकः ॥ ५ ॥ ब्रह्मशीर्षिस्तथापातु शत्रूणां व
 धकारकः ॥ सप्तव्याहतयः पातु सर्वदा बिंदुसं
 युताः ॥ ६ ॥ वेदमाता च मां पातु सरहस्यासदेव
 ता ॥ देवीसूक्तं सदा पातु सहस्राक्षरदेवता ॥ ७ ॥
 चतुष्पष्टिकलाविद्यादिव्याद्या पातु देवता ॥ बी
 जशक्तिश्च मेपातु पातु विक्रमदेवता ॥ ८ ॥ तत्प
 दं पातु मेपादौ जंघे मे सवितुः पदम् ॥ वरेण्यं कटि

देशंतुनाभिंभर्गस्तथैवच ॥ ९ ॥ देवस्यमेतुहृदयं
 धीमहीतिगलंतथा ॥ धियोमेपातुजिह्वायांयः
 पदंपातुलोचने ॥ १० ॥ ललाटेनःपदंपातुमूर्द्धा
 नंमेप्रचोदयात् ॥ तद्वर्णःपातुमूर्द्धानंसकारः
 पातुभालकम् ॥ ११ ॥ चक्षुषीमेविकारस्तुश्रोत्रं
 रक्षेत्तुकारकः ॥ नासापुटेवकारोमेरेकारस्तुकपो
 लयोः ॥ १२ ॥ णिकारस्त्वधरोष्ठेचयकारस्तूर्ध्वओ
 ष्ठके ॥ आस्यमध्येभकारस्तुर्गोकारस्तुकपो
 लयोः ॥ १३ ॥ देकारःकंठदेशेचवकारःस्कंधदे
 शयोः ॥ स्यकारोदक्षिणंहस्तंधीकारोवामहस्त

गा०

४०

कम् ॥ १४ ॥ मकारो हृदयं रक्षेद्विकारो जठरं तथा ॥
धिकारो नाभिदेशं तु यो कारस्तु कटिद्वयम् ॥ १५ ॥
गुह्यं रक्षतु यो कार ऊरु मेनः पदाक्षरम् ॥ प्रकारो जा
नुनी रक्षेच्चोकारो जंघदेशयोः ॥ १६ ॥ दकारो
गुल्फदेशं तु यात्कारः पादयुग्मकम् ॥ जातवेदे
ति गायत्री त्र्यम्बकेति दशाक्षरा ॥ १७ ॥ सर्वतः
सर्वदा पातु आपो ज्योतीति षोडशी ॥ इदं तु कवचं
दिव्यं बाधाशतविनाशकम् ॥ १८ ॥ चतुष्पष्टि
कला विद्यासकलैश्वर्य्यसिद्धिदम् ॥ जपारंभे
च हृदयं जपान्तिकवचं पठेत् ॥ १९ ॥ श्रीगोब्राह्मण

क०

५

४०

मित्रादिद्रोहाद्यखिलपातकैः ॥ मुच्यतेसर्वपापे
 भ्यःपरंब्रह्माधिगच्छति ॥ २० ॥ पुष्पांजलिचगाय
 त्र्यामूलेनैवपठेत्सकृत् ॥ शतसाहस्रवर्षाणां
 पूजायाःफलमाप्नुयात् ॥ २१ ॥ भूर्जपत्रेलिखित्वै
 तत्स्वकंठधारयेद्यदि ॥ शिखायांदक्षिणेबाहौकं
 ठेवाधारयेद्बुधः ॥ २२ ॥ त्रैलोक्यंक्षोभयेत्सर्वत्रै
 लोक्यंदहतिक्षणात् ॥ पुत्रवान्धनवाञ्छीमान्ना
 नाविद्यानिधिर्भवेत् ॥ २३ ॥ ब्रह्मास्त्रादीनि
 सर्वाणितद्रंगस्पर्शनात्ततः ॥ भवंतितस्यतुच्छा
 निकिमन्यत्कथयामिते ॥ २४ ॥ अभिमं

त्रितगायत्रीकवचं मानसं पठेत् ॥ तज्जलं पि
 बतो नित्यं पुरश्चर्याफलं भवेत् ॥ २५ ॥ लघु
 सामान्यकं मंत्रं महामंत्रं तथैव च ॥ यो वेत्ति धा
 रणां युञ्जन्मोक्तः स उच्यते ॥ २६ ॥ सप्तव्या
 हतिविप्रेन्द्रसप्तावस्थाः प्रकीर्तिताः ॥ सप्तजीव
 शतानित्यं व्याहृती अग्निरूपिणी ॥ २७ ॥ प्रण
 वे नित्ययुक्तस्य व्याहृतीषु च सप्तसु ॥ सर्वेषामेव
 पापानां संकरे समुपस्थिते ॥ २८ ॥ शतं सहस्रमु
 भ्यर्च्य गायत्रीपावनं महत् ॥ दशशतमष्टोत्तर
 शतगायत्रीपावनं महत् ॥ २९ ॥ भक्तिभाजो भवे

द्विप्रः संध्याकर्म समाचरेत् ॥ काले कालेषु कर्त्तव्यं
सिद्धिर्भवति नान्यथा ॥ ३० ॥ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य भू
भुवः स्वस्त्यैव च ॥ तूर्यं सहैव गायत्रीं जपेत् एवमुदा
हृतम् ॥ ३१ ॥ तुरीयापादमुत्सृज्य गायत्रीं च ज
पेद्विजः ॥ समूढो नरकं याति कालसूत्रमधोग
तिः ॥ ३२ ॥ मंत्रादौ जननं प्रोक्तं मंत्रांते मृतसूत्र
कम् ॥ उभयोर्दोषनिर्मुक्तं गायत्री सफला भवेत्
॥ ३३ ॥ मंत्रादौ पाशबीजं च मंत्रांते कुशबीजकम् ॥
मंत्रमध्ये तु यामाया गायत्री सफला भवेत् ॥
॥ ३४ ॥ वाविकरस्य हमेव स्यादुपांशुशतमुच्य

ते॥सहस्रंमानसंप्रोक्तंत्रिविधंजपलक्षणम् ॥ ३५ ॥
 अक्षमालांचमुद्रां च गुरोरपिनदर्शयेत् ॥ जपंचा
 क्षस्वरूपेणानामिकामध्यपर्वणि ॥ ३६ ॥ अना
 मामध्ययाहीनाकनिष्ठादिक्रमेणतु ॥ तर्जनीमू
 लपर्यंतगायत्रीजपलक्षणम् ॥ ३७ ॥ पर्वभिस्तु
 जपेदेवमन्यत्रनियमःस्मृतः ॥ गायत्रीवेदमूल
 त्वाद्देदःपर्वसुगीयते ॥ ३८ ॥ दशभिर्जन्मजनि
 तंशतेनैवपुराकृतम् ॥ त्रियुगंतुसहस्राणिगाय
 त्रीहंतिकिलिषम् ॥ ३९ ॥ प्रातःकालेषुकर्तव्यं
 सिद्धिविप्रोयइच्छति॥नादालयेसमाधिश्वसंध्या

यांसमुपासते ॥ ४० ॥ अंगुल्यग्रेणयज्जप्तंयज्ज
 प्तंमेरुलंघने ॥ असंख्ययाचयज्जप्तंतज्जप्तंनिष्फ
 लंभवेत् ॥ ४१ ॥ विनावस्त्रंप्रकुर्वीतगायत्रीनिष्फ
 लाभवेत् ॥ वस्त्रपुच्छंनजानातिवृथातस्यपरिश्र
 मः ॥ ४२ ॥ गायत्रीतुपरित्यज्यअन्यमंत्रमु
 पासते ॥ सिद्धान्नंचपरित्यज्याभिक्षामटतिदुर्म
 तिः ॥ ४३ ॥ ऋषिश्छंदोदेवताख्याबीजंशक्तिश्चकी
 लकम् ॥ नियोगंनचजानातिगायत्रीनिष्फलाभवे
 त् ॥ ४४ ॥ वर्णमुद्राध्यानपदमावाहनविसर्जनम् ॥
 दीपंचक्रंनजानातिगायत्रीनिष्फलाभवेत् ॥ ४५ ॥

शक्तिन्यासस्तथास्थानमंत्रसंबोधनंपरम् ॥ त्रि
विधं योनजानातिगायत्रीनिष्फलाभवेत् ॥ ४६ ॥
पंचोपचारकांश्चैव होमद्रव्यंतथैव च ॥ पंचांगं च
विनानित्यं गायत्रीनिष्फलाभवेत् ॥ ४७ ॥ मंत्र
सिद्धिर्भवेज्जातु विश्वामित्रेण भाषितम् ॥ व्या
सोवाच रूपतिर्जीवस्तुता देवी तपःस्मृतौ ॥ ४८ ॥
सहस्रजप्ता सा देवी ह्युपपातकनाशिनी ॥ लक्ष
जाप्येतथा तच्च महापातकनाशिनी ॥ कोटिजाप्ये
न राजेन्द्र यादिच्छति तदाप्नुयात् ॥ ४९ ॥ न देयं पर
शिष्येभ्यो ह्यभक्तेभ्यो विशेषतः ॥ शिष्येभ्यो भ

क्तियुक्तेभ्यो ह्यन्यथामृत्युमाप्नुयात् ॥५०॥ इति
श्रीमद्रासिष्ठसंहितायां गायत्रीकवचं सम्पूर्णम् ॥

॥ अथ गायत्रीपंजरस्तोत्रम् ॥

भगवंतं देवदेवं ब्रह्माणं परमेष्ठिनम् ॥ विधातारं वि
श्वसृजं पद्मयोनिं प्रजापतिम् ॥ १ ॥ शुद्धस्फटि
कसंकाशं महेन्द्रशिखरोपमम् ॥ बद्धपिंगजटा
जूटं तडित्कनककुण्डलम् ॥ २ ॥ शरच्चन्द्राभवद
नं स्फुरदिन्दीवरेक्षणम् ॥ हिरण्यं विश्वरूपमु
पवीताजिनावृतम् ॥ ३ ॥ मौक्तिकाभाक्षवलय
स्तं त्रीलयसमन्वितः ॥ कर्पूरोद्धलिततनुः स्रष्टु

नयनवर्द्धनम् ॥ ४ ॥ विनयेनोपसंगम्यशिरसा
 प्रणिपत्यच ॥ नारदः परिप्रच्छदेवर्षिर्गणम
 ध्यगः ॥ ५ ॥ नारद उवाच ॥ भगवन्देवदेवेशसर्वज्ञ
 करुणानिधे ॥ श्रोतुमिच्छामिप्रश्नेनभोगमोक्षै
 कसाधनम् ॥ ६ ॥ ऐश्वर्यस्यसमग्रस्यफलदं द्रव
 जितम् ॥ ब्रह्महत्यादिपापघ्नं पापाद्यरिभयापहम्
 ॥ ७ ॥ यदेकं निष्कलं सूक्ष्मं निरंजनमनामयम् ॥
 ॥ यत्ते प्रियतमं लोके तन्मे ब्रूहि पितर्मम ॥ ८ ॥
 ब्रह्मोवाच ॥ शृणु नारद वक्ष्यामि ब्रह्ममूलं सनात
 नम् ॥ सृष्ट्यादौ मन्मुखे क्षिप्तं देवदेवेन विष्णुना ॥

॥ ९ ॥ प्रपंचबीजमित्याहुरुत्पत्तिस्थितिहेतुक
 म् ॥ पुरामयातुकथितंकश्यपायसुधीमते ॥
 ॥ १० ॥ सावित्रीपंजरं नामरहस्यं निगमत्रये ॥
 ऋष्यादिकंच दिग्बर्णसांगावरणकं क्रमात् ॥ ११ ॥
 बाहनायुधमंत्रास्त्रमूर्तिध्यानसमन्वितम् ॥ स्तो
 त्रं शृणु प्रवक्ष्यामि तव स्नेहाच्च नारद ॥ १२ ॥ ब्रह्मनि
 ष्ठा यदेयं स्याददेयं यस्य कस्यचित् ॥ आचम्य नि
 यतः पश्चादात्मध्यानपुरःसरम् ॥ १३ ॥ ओमित्या
 दौ विचिंत्याथ व्योमहेमाब्जसंस्थितम् ॥ धर्मकं
 दगतज्ञानमैश्वर्याष्टदलान्वितम् ॥ १४ ॥ वैरा

ग्यकर्णिकासीनांप्रणवग्रहमध्यगाम् ॥ ब्रह्मवेदिस
 मायुक्तांचैतन्यपुरमध्यगाम् ॥ १५ ॥ तत्त्वहं
 ससमाकीर्णांशब्दपीठेसुसंस्थिताम् ॥ नादबिंदुक
 लातीतांगोपुरैरुपशोभिताम् ॥ १६ ॥ विद्याविद्यामृत
 त्वादिप्रकारैरभिसंवृताम् ॥ निगमार्गलसंछन्नां
 निर्गुणद्वारवाटिकाम् ॥ १७ ॥ चतुर्वर्गफलोपे
 तांमहाकल्पवनैर्वृताम् ॥ सांद्रानंदसुधासिंधुनि
 गमद्वारवाटिकाम् ॥ १८ ॥ ध्यानधारण
 योगादितृणगुल्मलबावृताम् ॥ सदसच्चित्स्वरू
 पाख्यमृगपक्षिसमाकुलाम् ॥ विद्याविद्यावि

चारत्वाल्लोकालोकाचलावृताम् ॥ १९ ॥ अविका
 रसमाश्लिष्टनिजध्यानगुणावृताम् ॥ पंचीकरण
 पंचोत्थभूततत्त्वनिवेदिताम् ॥ २० ॥ वेदोपनि
 षदर्थारख्यदेवर्षिगणसेविताम् ॥ इतिहासग्रहग
 णैःसदारैरभिवंदिताम् ॥ २१ ॥ गाथाप्सरों
 भिर्यक्षैश्चगणकिंनरसेविताम् ॥ नारसिंहपुरा
 णारख्यैःपुरुषैःकल्पचारणैः ॥ २२ ॥ कृतगानवि
 नोदादिकथालापनतत्पराम् ॥ तदित्यावाङ्मनो
 गम्यतेजोरूपधरांपराम् ॥ २३ ॥ जगतःप्रसवित्रों
 तांसवितुःसृष्टिकारिणीम् ॥ वरेण्यमित्यन्नमर्योपु

रुषार्थफलप्रदाम् ॥ २४ ॥ अविद्यावर्णवज्यांचतेजो
वद्गर्भसंज्ञिकाम् ॥ देवस्यसच्चिदानंदपरब्रह्मरसा
त्मिकाम् ॥ २५ ॥ धीमह्यहंसवैतद्वद्ब्रह्माद्वैत
स्वरूपिणीम् ॥ धियोयोनस्तुसविताप्रचोदया
दुपासिताम् ॥ २६ ॥ परोसौसवितासाक्षादे
नोनिर्हरणायच ॥ परोरजसइत्यादिपरंब्रह्मस
नातनाम् ॥ २७ ॥ आपोज्योतिरितिद्वाभ्यां
पांचभौतिकसंज्ञकम् ॥ रसोमृतंब्रह्मपदैस्तांनि
त्यांतपिर्नापराम् ॥ २८ ॥ भूर्भुवःसुवरित्येतैर्नि
गमत्वप्रकाशिकाम् ॥ महर्जनस्तपःसत्यलोकोप

रिसुसंस्थिताम् ॥ २९ ॥ तादृगस्याविराड् रूप
 किरीटवरराजिताम् ॥ व्योमकेशालकाकाश
 रहस्यं प्रवदाम्यहम् ॥ ३० ॥ मेघभ्रुकुटिकाक्रांत
 विधिविष्णुशिवार्चिताम् ॥ गुरुभार्गवकर्णातांसो
 मसूर्याग्निलोचनाम् ॥ ३१ ॥ इलापिंगलसूक्ष्मा
 भ्यां वायुनासापुटान्विताम् ॥ संध्याद्विरोष्ठपुटि
 तांलसद्भागभूपजिह्विकाम् ॥ ३२ ॥ संध्यासौधुमणे
 कंठलसद्बाहुसमन्विताम् ॥ पर्जन्यहृदयासक्त
 वसुसुस्तनमंडलाम् ॥ ३३ ॥ आकाशोदरवित्रस्त
 नाभ्यवांतरदेशकाम् ॥ प्राजापत्याख्यजघनां

कटींद्राणीतिसंज्ञिकाम् ॥ ३४ ॥ ऊरुमलयमेरु
 भ्यांशोभमानाऽसुरद्विषम् ॥ जानुनीजन्हुकुशिक
 वैश्वदेवसदाभुजाम् ॥ ३५ ॥ अयनद्वयजंघाद्य
 खुराद्यपितृसंज्ञिकाम् ॥ पदांग्रिनखरोमाद्यभूतल
 द्रुमलांछिताम् ॥ ३६ ॥ ग्रहराश्यूक्षदेवर्षिर्मूर्तिचप
 रसंज्ञिकाम् ॥ तिथिमासर्तुवर्षाख्यसुकेतुनिमिषा
 त्मिकाम् ॥ ३७ ॥ अहोरात्रार्द्धमासाख्यांसू
 र्याचंद्रमसात्मिकाम् ॥ मायाकल्पितवैचित्र्यसं
 ध्याच्छादनसंवृताम् ॥ ३८ ॥ ज्वलत्कालानल
 प्रख्यांतडित्कोटिसमप्रभाम् ॥ कोटिसूर्यप्रती

काशांचंद्रकोटिसुशीतलाम् ॥ ३९ ॥ सुधामंड
 लमध्यस्थांसांद्रानंदाऽमृतात्मिकाम् ॥ प्रागती
 तांमनोरम्यांवरदांवेदमातरम् ॥ ४० ॥ चराच
 रमयींनित्यांब्रह्माक्षरसमन्विताम् ॥ ध्यात्वास्वा
 त्मनिभेदेनब्रह्मपंजरमारभेत् ॥ ४१ ॥ पंजरस्य
 ऋषिश्चाहंछंदोविकृतिरुच्यते ॥ देवताचण्डोहं
 सःपरब्रह्माधिदेवता ॥ ४२ ॥ प्रणवोबीजशक्तिः
 स्यादौकीलकमुदाहृतम् ॥ तत्तत्वंधीमहिक्षेत्रं
 धियोस्त्रयःपरंपदम् ॥ ४३ ॥ मंत्रमापोज्योतिरि
 तियोनिर्हंसःसबंधकम् ॥ विनियोगस्तुसिद्धय

र्थपुरुषार्थचतुष्टये ॥ ४४ ॥ ततस्तैरंगषट्ः
कंस्यात्तैरेवव्यापकत्रयम् ॥ पूर्वोक्तदेवतांध्या
येत्साकारगुणसंयुताम् ॥ ४५ ॥ पंचवक्त्रां दशभु
जां त्रिपंचनयनैर्युताम् ॥ मुक्ताविद्रुमसौवर्णांसि
तशुभ्रसमाननाम् ॥ ४६ ॥ वाणीं परां रमां मायां चा
मरैर्दर्पणैर्युताम् ॥ षडंगदेवतामंत्रैरूपाद्यवयवा
त्मिकाम् ॥ ४७ ॥ मृगेंद्रवृषपक्षींद्रमृगहंसासने
स्थिताम् ॥ अर्द्धेन्दुबद्धमुकुटकिरीटमणिकुण्ड
लाम् ॥ ४८ ॥ रत्नाताटकमांगल्यपरग्रैवेयनूपुरा
म् ॥ अंगुलीयककेयूरकंकणौघैरलंकृताम् ॥ ४९ ॥

दिव्यस्रगवस्त्रसंछन्नरविमंडलमध्यगाम् ॥ वराभ
 याब्जयुगुलांशंखचक्रगदांकुशान् ॥ ५० ॥ शुभ्रं
 कपालंदधतींवहंतीमक्षमालिकाम् ॥ गायत्रींव
 रदांदेवींसावित्रींवेदमातरम् ॥ ५१ ॥ आदित्यप
 थगामिन्यास्मरेद्ब्रह्मस्वरूपिणीम् ॥ विचित्रमंत्रज
 ननींस्मरेद्विद्यांसरस्वतीम् ॥ ५२ ॥ त्रिपदाऋद्धमयी
 पूर्वामुखीब्रह्मास्त्रसंज्ञिका ॥ चतुर्विंशतितत्त्वाख्या
 पातुप्राचींदिशंमम ॥ ५३ ॥ चतुष्पादयजुर्ब्रह्मदंडा
 ख्यापातुदक्षिणाम् ॥ षट्त्रिंशत्तत्त्वयुक्तासापातुमे
 दक्षिणांदिशम् ॥ ५४ ॥ प्रत्यङ्मुखीपंचपदीपंचाश

तत्त्वरूपिणी ॥ पातुप्रतीचीमनिशंसामब्रह्मशि
 रोंऽकिता ॥ ५५ ॥ सौम्याब्रह्मस्वरूपाख्यासा
 थर्वांगिरसात्मिका ॥ उदीचीषट्पदापातुचतुः
 षष्टिकलात्मिका ॥ ५६ ॥ पंचाशत्तत्त्वरचिताभंव
 पादाशताक्षरी ॥ व्योमाख्यापातुमेचोर्ध्वादिशं
 वेदांगसंस्थिता ॥ ५७ ॥ विद्युन्निभाब्रह्मसंज्ञामृ
 गारूढाचतुर्भुजा ॥ चापेषुचर्मासिधरापातुमेपा
 वर्कादिशम् ॥ ५८ ॥ ब्राह्मीकुमारीगायत्रीरक्तां
 गीहंसवाहिनी ॥ विभ्रत्कमण्डलवक्षस्त्रवस्तुवान्मे

पातुनैर्ऋतीम् ॥ ५९ ॥ चतुर्भुजावेदमाताशुक्लांगी
 वृषवाहिनी ॥ वराभयकपालाक्षस्राग्निणीपातु
 वारुणीम् ॥ ६० ॥ श्यामासरस्वतीवृद्धावैष्णवी
 गरुडासना ॥ शंखाराब्जाभयकरापातुशैवींदि
 शंमम ॥ ६१ ॥ चतुर्भुजावेदमातागौरांगीसिंह
 वाहना ॥ वराभयाब्जयुगलैर्भुजैःपात्वधरांदि
 शम् ॥ ६२ ॥ तत्तत्पार्श्वस्थिताःस्वस्ववाहनायुध
 भूषणाः ॥ स्वस्वादिक्षुस्थिताःपांतुग्रहशक्त्यंगदे
 वताः ॥ ६३ ॥ मंत्राधिदेवतारूपा मुद्राधिष्ठानदे
 वताः ॥ व्यापकत्वेनपात्वस्मानापहतलमस्त

की ॥ ६४ ॥ तत्पदंमेशिरःपातुभालंमेसवितुःप
 दम् ॥ वरेण्यंमेदृशौपातुश्रुतीभर्गःसदामम ॥ ६५ ॥
 घ्राणंदेवस्यमेपातुपातुधीमहिमेमुखम् ॥ जिह्वां
 ममधियःपांतुकंठंमेपातुयःपदम् ॥ ६६ ॥ नःपदंपा
 तुमेस्कंधौभुजौपातुप्रचोदयात् ॥ करौमेचपरःपा
 तुपादौमेरजसेऽवतु ॥ ६७ ॥ असौमेहृदयंपातुममम
 ध्यमदावतु ॥ ओंमेनाभिंसदापातुकटिंमेपातुमेस
 दा ॥ ओमापःसक्थिनीपातुगुह्यंज्योतिःसदामम
 ॥ ६८ ॥ ऊरूममरसःपातुजानुनीअमृतंमम ॥ जंघे
 ब्रह्मपदंपातुगुल्फौभूःपातुमेसदा ॥ ६९ ॥ पादौम

मभुवःपातुसुवःपात्वखिलंवपुः ॥ रोमाणिमेमहः
पातुरोमकंपातुमेजनः ॥ ७० ॥ प्राणांश्चधातुत
त्त्वानितदीशःपातुमेतपः ॥ सत्यंपातुममायूंषि
हंसोबुद्धिचपातुमे ॥ ७१ ॥ शुचिषत्पातुमेशुक्रं
वसुःपातुश्रियंमम ॥ मतिंपात्वंतारिक्षसद्धोतादा
नंचपातुमे ॥ ७२ ॥ वेदिषत्पातुमेविद्यामतिथिः
पातुमेगृहम् ॥ धर्मदुरोणसत्पातुनृषत्पातुसुतान्म
म ॥ ७३ ॥ वरसत्पातुमेभायामृतसत्पातुमेसु
तान् ॥ व्योमसत्पातुमेबंधून्भ्रातृनब्जाश्चपातु
मे ॥ ७४ ॥ पशून्मेपातुगोजाश्चक्रतजाःपातुमेभ

वम् ॥ सर्वमेअद्रिजाःपातुयानंमेपात्वृतंसदा ॥

॥ ७५ ॥ अनुक्तमथयत्स्थानंशरीरेतर्बहिश्चय

त् ॥ तत्सर्वपातुमेनित्यंहंसःसोहमहर्निशम् ॥

॥ ७६ ॥ इदंतुकथितंसम्यङ्मयातेब्रह्मपंजरम् ॥

संध्ययोःप्रत्यहंभक्त्याजपकालेविशेषतः ॥ ७७ ॥

धारयेद्द्विजवर्योयःश्रावयेद्वासमाहितः ॥ सवि

ष्णुःसशिवःसोहंसोऽक्षरःसविराट्स्वराट् ॥ ७८ ॥

शताक्षरात्मकंदेव्यानामाष्टाविंशतिःशतम् ॥ शृ

णुवक्ष्यामि तत्सर्वमतिगुह्यंसनातनम् ॥ ७९ ॥

भूतिदाभुवनापाणीयसुधासुमनामही ॥ हरिणी

जननीनंदासाविसर्गातिपस्विनी ॥ ८० ॥ पयास्वे
 नीसतीत्यागाचैंदवीसत्यवीरसा ॥ विश्वातुय्या
 परारेच्यानिर्घृणीयमिनीभवा ॥ ८१ ॥ गोवेद्या
 चजरिष्ठाचस्कंदिनीधीर्मतिहिमा ॥ भीषणायो
 गिनीपक्षीनदीप्रज्ञाचचोदिनी ॥ ८२ ॥ धनिनीया
 मिनीपद्मारोहिणीरमणीकृषिः ॥ सेनामुखीसा
 मयीचबकुलादोषवर्जिता ॥ ८३ ॥ सर्वकामदु
 घासोमोद्धवाहंकारवर्जिता ॥ द्विपदाचचतुष्पा
 दात्रिपदाचैवषट्पदा ॥ ८४ ॥ अष्टापदीनवप
 दीसासहस्राक्षरात्मिका ॥ इदंयःपरमंगुह्यंसावि

त्रोमंत्रपंजरम् ॥ ८५ ॥ नामाष्टविंशतिशतं शृणु
याच्छ्रावयेत्पठेत् ॥ मर्त्यानाममृतत्वाय भीता
नामभयाय च ॥ ८६ ॥ मोक्षाय च मुमुक्षूणां श्रीका
मानां श्रिये सदा ॥ विजयाय युयुत्सूनां व्याधिता
नामरोगकृत् ॥ ८७ ॥ वश्याय वश्यकामानां विद्या
यैवेदकामिनाम् ॥ द्रविणाय दरिद्राणां पापिनां पाप
शान्तये ॥ ८८ ॥ वादिनां वादविजये कवीनां कविता
प्रदम् ॥ अन्नाय क्षुधितानां च स्वर्गाय नाकमिच्छ
ताम् ॥ ८९ ॥ पशुभ्यः पशुकामानां पुत्रेभ्यः पुत्र
कांक्षिणाम् ॥ क्लेशिनां शोकशान्त्यर्थं नृणां शत्रुभ

यायच ॥ ९० ॥ राजवश्यायद्रष्टव्यंपंजरंनृपसे
विनाम् ॥ भक्त्यर्थंविष्णुभक्तानांविष्णौसर्वांत
रात्मनि ॥ ९१ ॥ नायकंविधिसृष्टानांशांतयेभ
वतिध्रुवम् ॥ निःस्पृहाणानृणांमुक्तिःशाश्वतीभ
वतिध्रुवम् ॥ ९२ ॥ जप्यंत्रिवर्गसंयुक्तंगृहस्थेन
विशेषतः ॥ मुनीनांज्ञानसिद्धयर्थंयतीनांमोक्षसि
द्धये ॥ ९३ ॥ उद्यतंचंद्रकिरणमुपस्थायकृतांज
लिः ॥ काननेवास्वभवनेतिष्ठच्छुद्धोजपेदिदम् ॥
॥ ९४ ॥ सर्वान्कामानवाप्नोतितथैवशिवसंनि
धौ ॥ समप्रीतिकरंदिव्यंविष्णुभक्तिविवर्द्धनम्

॥ ९५ ॥ ज्वरातीनांकुशाग्रेणमार्जयेत्कुष्ठरोगि
 णाम् ॥ अंगमंगंयथालिंगं कवचेनतुसाधकः ॥
 ॥ ९६ ॥ मंडलेनविशुद्धयेतसर्वरोगैर्नसंशयः ॥
 मृतप्रजाचयानारीजन्मबंध्यातथैवच ॥ ९७ ॥
 कन्यादिवंध्यायानारीतासामंगंप्रमार्जयेत् ॥ पु
 त्रानरोगिणस्तास्तुलभंतेदीर्घजीविनः ॥ ९८ ॥
 तास्ताःसंवत्सरादर्वाग्गर्भन्तुदधिरेपुनः ॥ पतिवि
 द्वेषिणीयास्त्रीअंगंतस्याः प्रमार्जयेत् ॥ ९९ ॥
 तमेवभजतेसास्त्रीपतिकामवशंनयेत् ॥ अश्वत्थे
 राजवश्यार्थं विल्वमूलेस्वरूपमाक् ॥ १०० ॥

पालाशमूलेविद्यार्थीतेजसाभिमुखोरवौ ॥ कन्या
 र्थीचंडिकागेहेजपेच्छत्रुभयायच ॥ १०१ ॥ श्री
 कामोविष्णुगेहेचउद्यानेश्रीर्वशीभवेत् ॥ आरो
 ग्यार्थेस्वगेहेचमोक्षार्थीशैलमस्तके ॥ १०२ ॥
 सर्वकामोविष्णुगेहेमोक्षार्थीयत्रकुत्रचित् ॥ जपा
 रंभेतुहृदयंजपांतिकवचम्पठेत् ॥ १०३ ॥ किम
 त्रबहुनोक्तेनशृणुनारदतत्त्वतः ॥ यंयंचिंतयते
 नित्यंतंतंप्राप्नोतिनिश्चितम् ॥ १०४ ॥ इतिश्रीम
 द्रसिष्ठसंहितायांब्रह्मनारदसंवादेश्रीमद्वायत्रीपं
 जरस्तोत्रं समाप्तम् ॥ ६ ॥

अथगायत्रीस्तवराजः ॥

ॐ अस्य श्रीगायत्रीस्तवराजस्तोत्रमंत्रस्य विश्वा
मित्रऋषिः सकलजननीचतुष्पदागायत्रीपरमा
त्मादेवतासर्वोत्कृष्टपरंधामप्रथमपादोबीजं द्वि
तीयःशक्तिःतृतीयःकीलकं दशप्रणवसंयुक्तास
व्याहृतिकातूर्यपादसहिताव्यापकंममधर्मार्थका
ममोक्षार्थेजपेविनियोगः ॥ न्यासंकृत्वाध्याये
त् ॥ तद्यथा ॥ गायत्रीवेदधार्त्रीशतमखफलदांवेद
शास्त्रैकवेद्यांचिच्छक्तिम्ब्रह्मविद्यांपरमशिवपदां
श्रीपदंवैकरोति ॥ सर्वोत्कृष्टं पदं तत्सवितुरनुपदां

तेवरेण्यंशरण्यं भर्गोदेवस्यधीमह्यभिदधतिधि
 योयोनःप्रचोदयादित्यौर्वतेजः ॥ १ ॥ साम्राज्य
 बीजंप्रणवत्रिपादंसव्यापसव्यंप्रजपेत्सहस्रकम् ॥
 संपूर्णकामंप्रणवंविभूतितथाभवेद्वाक्यविचित्रवा
 णी ॥ २ ॥ शुभंशिवंशोभनमस्तुमह्यंसौभाग्यभो
 गोत्सवमस्तुनित्यम् ॥ प्रकाशविद्यात्रयशास्त्रसर्वं
 भजेन्महामन्त्रफलंप्रियेवै ॥ ३ ॥ ब्रह्मास्त्रं ब्रह्मदंडंशि
 रसिशिखिमहद्ब्रह्मशीर्षेणमोतंसूक्तंपारायणोक्तंप्र
 णवमथमहावाक्यसिद्धान्तमूलम् ॥ तुय्यं त्रीणि द्वि
 तीयं प्रथममनुमहावेदवेदांतसूक्तं नित्यं स्मृत्यानु

सारंनियामितचरितंमूलमंत्रंनमोतम् ॥ ४ ॥ अस्त्रं
 शस्त्रहतंत्वघोरसहितंदंडेनवाजीहतंचादित्यादिह
 तंशिरोंतसहितं पापक्षयार्थंपरम् ॥ तुभ्य्यांत्यादिवि
 लोममंत्रपठनंबीजंशिखांतोर्ध्वकंनित्यंकालनि
 यम्यविप्रविदुषांकिंदुष्कृतंभूसुरान् ॥ ५ ॥ नित्यं
 मुक्तिप्रदानियम्यपवनंनिर्घोषशक्तित्रयंसम्यग्ज्ञा
 नगुरूपदेशविधिवद्देवींशिखांतामपि ॥ षष्ठ्यैको
 त्तरसंख्ययानुगतसौपुम्नादिमार्गत्रयींध्यायेन्नि
 त्यसमस्तवेदजननींदेवींत्रिसंध्यामयीम् ॥ ६ ॥ गा
 यत्रींसकलागमार्थविदुषांसौरस्यबीजेश्वरींसर्वा

म्नायसमस्तमंत्रजननीं सर्वज्ञधामेश्वरीम् ॥ ब्र
 ह्मादित्रयसंपुटार्थकरणीं संसारपारायणीं संध्यां
 सर्वसमानतंत्रपरया ब्रह्मानुसंधायिनीम् ॥ ७ ॥ ए
 कद्वित्रिचतुःसमानगणनावर्णाष्टकंपादयोः पादा
 दौ प्रणवादिमंत्रपठने मंत्रत्रयी संपुटाम् ॥ संध्यायां
 द्विपदं पठेत्परतरं सायंतुरीयं युतं नित्या नित्यमनं
 तकोटिफलदं प्राप्तं नमस्कुर्महे ॥ ८ ॥ ओजोशी
 तिसहोस्यहोबलमसिभ्राजोसितेजस्विनी वर्च
 स्वीसविताग्निसोमममृतं रूपं परंधीमहि ॥ दे
 वानां द्विजवर्यतां मुनिगणमुत्तयर्थिनां शांतिनामो

मित्येकमृचंपठन्ति यमिनो यंयंस्मरेत्प्राप्नुया
 त् ॥ ९ ॥ ओमित्येकमजस्वरूपममलंतत्स
 मधाभाजितं तारंतंत्रसमन्वितंपरतरेपादत्रयंग
 भितम् ॥ आपोज्योतिरसोमृतंजनमहःसत्यंतपः
 स्वर्भुवर्भूयोभूयनमामिभूर्भुवःस्वरोमेतैर्महामंत्र
 कम् ॥ १० ॥ आदौबिंदुमनुस्मरन्परतरेबालात्रि
 वर्णोच्चरन्व्याहृत्यादिसबिंदुयुक्तत्रिपदातारत्र
 यंतुर्यकम् ॥ आरोहादवरोहतःक्रमगताश्रीकुंड
 लीत्थंस्थिता देवीमानसपंकजेत्रिनयनापंचान
 नापातुमाम् ॥ ११ ॥ सर्वैःसर्ववशेसमस्तसमयेस

त्यात्मिकेसात्विके सावित्रीसवितात्मकेशशियु
 तेसांख्यायनीगोत्रजे॥ संध्यात्रीण्युपकल्प्यसंग्र
 हविधिः संध्याभिधानामकेगायत्रीप्रणवादिमंत्र
 गुरुणासंप्राप्यतस्मै नमः ॥ १२ ॥ क्षेमंदिव्यमनो
 रथाः परतरेचेतः समाधीयतां ज्ञानं नित्यवरेण्यमे
 तदमलंदेवस्य भर्गो धियम् ॥ मोक्षश्रीर्विजयार्थि
 नोऽथ सवितुः श्रेष्ठं विधिस्तत्पदं प्रज्ञामेधप्रचोदया
 त्प्रतिदिनं योनः पदं पातु माम् ॥ १३ ॥ सत्यंतत्स
 वितुर्वरेण्यविरलं विश्वादिमायात्मकं सर्वाद्यं प्रति
 पादपादरमया तारंतथामन्मथम् ॥ तुर्यान्यात्रि

तयंद्वितीयमपरंसंयोगसव्याहृतिसर्वाम्नायम
 नोन्मयीमनसिजांध्यायामिदेवीपराम् ॥ १४ ॥
 आदौगायत्रिमंत्रंगुरुकृतनियमंधर्मकर्मानुकूलंस
 र्वाद्यंसारभूतंसकलमनुमयंदेवतानामगम्यम् ॥
 देवानांपूर्वदेवंद्विजकुलमुनिभिःसिद्धविद्याधराद्यैः
 कोवावक्तुंसमर्थस्तवमनुमहिमार्वाजराजादिमूल
 म् ॥ १५ ॥ गायत्रीत्रिपदांत्रिबीजसहितां
 त्रिव्याहृतित्रैपदांत्रिब्रह्मात्रिगुणांत्रिकालनियमां
 वेदत्रयांतांपराम् ॥ सांख्यादित्रयरूपाणि त्रिनय
 नांमातृत्रयांतत्परान्त्रैलोक्यत्रिदशत्रिकोटिसहि

तांसंध्यांत्रयोतांनुमः ॥१६॥ ओमित्येतत्रिमात्रा
 त्रिभुवनकरणं त्रिस्वरं वह्निरूपं त्रीणि त्रीणि त्रिपादं
 त्रिगुणगुणमयं त्रैपुरांतं त्रिसूक्तम् ॥ तत्त्वानां पूर्व
 शक्तिं द्वितयगुरुपदं पीठयंत्रात्मकं तंतस्मादेतत्
 त्रिपादं त्रिपदमनुसरं त्राहिमांभोनमस्ते ॥ १७ ॥
 स्वस्ति श्रद्धातिमेधामधुमतिमधुरः संशयः प्रज्ञ
 कांतिर्विद्याबुद्धिर्बलं श्रीरतनुधनपतिः सौम्यवा
 क्यानुवृत्तिः ॥ मेधाप्रज्ञाप्रतिष्ठामृदुपतिमधुरापूर्
 णविद्याप्रपूर्णं प्राप्तं प्रत्यूषार्चित्यं प्रणवपरवशात् प्रा
 णिनानित्यकर्म ॥१८॥ पंचाशद्वर्णमध्ये प्रणवपर

युतेमंत्रमाद्यनमोतं सर्वसव्यापसव्यं शतगुणम
 भितोवर्ममष्टोत्तरंते ॥ एवंनित्यंप्रजप्तंत्रिभुवन
 सहितंतूर्य्यमंत्रंत्रिपादं ज्ञानंविज्ञानगम्यंगगनसु
 सदृशंध्यायतेयःसमुक्तः॥१९॥ आदिक्षांतसर्विंदु
 युक्तसहितंमेरुक्षकारात्मकं व्यस्ताव्यस्तसम
 स्तवर्गसहितंपूर्णशताष्टोत्तरम् ॥ गायत्रीजपतांत्रि
 कालसहितांनित्यंसनैमित्तिकमेवंजाप्यफलंशि
 वेनकथितंसद्भोग्यमोक्षप्रदम् ॥२०॥ सप्तव्याह
 तिसप्ततारविकृतिःसत्यंवरेण्यंधृतिःसर्वतत्सवि
 तुश्चधीमहिमहाभर्गस्यदेवंभजे ॥ धाम्नोधाम

धमाधिधारणमहान्धीमत्पदं ध्यायते ॐ तत्सर्वं
 मनुप्रपूर्णदशकंपादत्रयं केवलम् ॥ २१ ॥ विज्ञानं वि-
 लसद्विवेकवचसः प्रज्ञानुसंधारिणीं श्रद्धामेध्यय-
 शः शिरः सुमनसः स्वस्ति श्रियं त्वांसदा ॥ आयुष्यं
 धनधान्यलक्ष्मिमतुलां देवीं कटाक्षं परंतत्काले स-
 कलार्थसाधनमहान्मुक्तिर्महत्त्वं पदम् ॥ २२ ॥
 पृथ्वीगंधोर्च्चनायां नभसिकुसुमं तावायुधूपप्रक-
 षो वह्निर्दीपप्रकाशो जलममृतमयं नित्यसंक-
 ल्पपूजा ॥ एतत्सर्वं निवेद्यं सुखवसतिहादिस-
 र्वदादंपतीनां त्वंसर्वज्ञशिवंकुरुष्व मम तानाहं त्व-

याज्ञेयसि ॥ २३ ॥ सौम्यंसौभाग्यहेतुंसकलसु
खकरंसर्वसौख्यंसमस्तंसत्यंसद्भोगनित्यंसुख
जनसुहृदंसुंदरं श्रीसमस्तम् ॥ सौमंगल्यंसमग्रंस
कलशुभकरंस्वस्तिवाचंसमस्तं सर्वाद्यंसद्विवेकं
त्रिपदपदयुगंप्राप्तुमध्यासमस्तम् ॥ २४ ॥ गाय
त्रीपदपंचपंचप्रणवद्वंद्वं त्रिधासंपुटंसृष्ट्यादिक्रम
मंत्रजाप्यदशकंदेवीपदंक्षुत्रयम् ॥ मंत्रादिस्थि
तिकेषुसंपुटमिदं श्रीमातृकावेष्टनंवर्णात्यादिवि
लोकममंत्रजपनंसंहारसंमोहनम् ॥ २५ ॥ भूराद्यं
भूर्भुवःस्वस्तिपदपदयुतत्र्यक्षमाद्यतयाज्यंसृष्टि

स्थित्यंतकार्यक्रमशिखिसकलंसर्वमंत्रप्रशस्त
 म् ॥ सर्वांगमातृकाणांमनुमयवपुषंमंत्रयोगंप्र
 युक्तंसंहारंक्षादिवर्णवसुशतगणनंमंत्रराजनमा
 मि ॥ २६ ॥ विश्वामित्रमुदाहृतंहितकरंसर्वार्थसि
 द्धिप्रदंस्तोत्राणांपरमंप्रभातसमयेपारायणं नि
 त्यशः ॥ वेदानांविधिवादमंत्रसफलंसिद्धिप्रदंसं
 पदां सप्राप्त्यपरत्रसर्वसुखदमायुष्यमारोग्य
 ताम् ॥ २७ ॥ इति श्रीविश्वामित्रकृतोगायत्रीस्तव
 राजःसमाप्तः ॥

मा०

६०

॥ अथसहस्रनाम ॥

ॐ कैलासेसुखमासीनंतुषारकरशेखरम् ॥ बद्धां
जलिर्नमस्कृत्याभ्यर्च्यपृच्छतिपार्वती ॥ १ ॥ पार्व
त्युवाच ॥ किंविन्यस्तंतवयादेवस्वशरीरेनिरंतर
म् ॥ कथमेतादृशोकांतिःकथंतेष्टौसमृद्धयः ॥ २ ॥
सर्वतत्त्वप्रभुत्वंचकथंकथमथाश्रयेत् ॥ कृपया
ब्रूहिदेवेशप्रसन्नोसियदिप्रभो ॥ ३ ॥ भगवन्वि
विधाविद्याःश्रोतुमिच्छामितेप्रभो ॥ इदानींश्रोतु
मिच्छामिगायत्र्याश्चमहोत्सवम् ॥ ४ ॥ नाम्नां
सहस्रंदेवेशकृपयावक्तुमर्हसि ॥ यद्यहंप्रेयसीभा

स०

८

६०

ध्यायिद्यहंप्राणवल्लभा ॥ ५ ॥ इति श्रुत्वा वचो दे
 व्याः प्रसन्नः प्रभुरीश्वरः ॥ श्रूयतामिति चाभाष्य ज
 गाद जगदंबिकाम् ॥ ६ ॥ शृणु देवि रहस्यं मे कस्या
 प्यग्रेन चोदितम् ॥ गोपितं सर्वतंत्रेषु सिद्धानां
 स्तोत्रमुत्तमम् ॥ ७ ॥ सर्वसौभाग्यजनकं सर्वसंपत्ति
 दायकम् ॥ सर्ववश्यकरं लोके सर्वप्रत्यूहनाशन
 म् ॥ ८ ॥ सर्ववादिमुखस्तंभिनिग्रहानुग्रहक्षमम् ॥
 त्वत्प्रीत्या कथयिष्यामि सुगोप्यमपि दुर्लभम् ९ ॥
 सर्वपापक्षयकरं सर्वज्ञानमयं शिवम् ॥ परायणा
 नां परमापरब्रह्मस्वरूपिणी ॥ १० ॥ पराचप

गा०

६९

रमेशानीपरब्रह्मात्मिकामता ॥ सादेवीचवरा
 रोहाचेतसाचिंतयाम्यहम् ॥ ११ ॥ ऐश्वर्यच
 दशप्राप्तिर्वरदादित्वमेवच ॥ गायत्र्यादिव्य
 साहस्रंस्वप्नेचाप्तंमयापियत् ॥ १२ ॥ ऋषिरस्यस
 माख्यातोमहादेवोमहेश्वरः ॥ देवतादेवजननी
 छंदःसामादिकीर्तितम् ॥ १३ ॥ धर्मार्थकाममो
 क्षार्थैर्विनियोगउदाहृतः ॥ सर्वभूतांतरींश्या
 त्वापद्मासनगतांशुचिः ॥ १४ ॥ ततःसहस्रनामे
 दंपठितव्यंमुमुक्षुभिः ॥ सर्वकार्यकरंपुण्यंमहा
 पातकनाशकम् ॥ १५ ॥ ॐ तत्काररूपातद्रू

स०

८

६९

पातत्पदार्थस्वरूपिणी ॥ तपःस्वाध्यायनिरतात
 पस्वीवाग्विदांवरा ॥ १ ॥ तत्कीर्तिगुणसंपन्ना
 तथ्यवादीतपोनिधिः ॥ तत्पदेशानुसंबंधातपो
 लोकनिवासिनी ॥ २ ॥ तरुणादित्यसंकाशा
 तप्तकांचनभूषणा ॥ तमोपहारिणीतंत्रीतन्निपा
 तनिवारिणी ॥ ३ ॥ तलादिभुवनांतःस्थाता
 रिणीताररूपिणी ॥ तर्करूपितकोषादितर्कशा
 स्त्रविदारिणी ॥ ४ ॥ तर्कवादिमुखास्तंभाराज्ञां
 चपरिपालिनी ॥ तंत्रसारातंत्रमातातंत्रमार्गप्रद
 शिनी ॥ ५ ॥ तंत्रीतंत्रविधानज्ञातंत्रस्थातंत्रसा

क्षिणी ॥ तदेकध्याननिरतातत्त्वज्ञानप्रबोधिनी
 ॥ ६ ॥ तन्नाममंत्रसुप्रीतातपस्विजनसेविता ॥
 ॐकाररूपासावित्रीसर्वरूपासनातना ॥ ७ ॥
 संसारदुःखशमनीसर्वयागफलप्रदा ॥ ८ ॥ स
 फलासत्यसंकल्पासत्यासत्यप्रदायिनी ॥ संतो
 षजननीसारासत्यलोकनिवासिनी ॥ ९ ॥ समु
 द्रतनयाराध्यासामगानप्रियासती ॥ समाना
 सामिधेनीचसमस्तसुरसेविता ॥ १० ॥ सर्वसं
 पत्तिजननीसंप्रदासिंधुसेविता ॥ सर्वोत्तुंगातुंग
 हीनासद्गुणासकलेष्टदा ॥ ११ ॥ सनकादिमुनि

ध्येयासमानाधिकवर्जिता ॥ साध्यासिद्धासुधा
 वासासिद्धिःसाध्यप्रदायिनी ॥ १२ ॥ सम्यगा
 राध्यनिलयासमुत्तीर्णासदाशिवा ॥ सर्ववेदांत
 निलयासर्वशास्त्रार्थवादिनी ॥ १३ ॥ सहस्रदल
 पद्मस्थासर्वज्ञासर्वतोमुखी ॥ समयासमयाचा
 रासत्याषड्ग्रंथिभेदिनी ॥ १४ ॥ सप्तकोटिमहा
 मंत्रमातासर्वप्रदायिनी ॥ सगुणासंभ्रमासाक्षी
 सर्वचैतन्यरूपिणी ॥ १५ ॥ सत्कीर्तिःसात्त्विकी
 साध्वीसच्चिदानंदरूपिणी ॥ संकल्परूपिणीसं
 ध्याशालग्रामनिवासिनी ॥ १६ ॥ सर्वोपाधि

विनिर्मुक्तासत्यज्ञानप्रबोधिनी ॥ विकाररूपा
 विप्रश्रीर्विप्राराधनतत्परा ॥ १७ ॥ विप्रिणी
 विप्रकल्याणीविप्रवाक्यस्वरूपिणी ॥ विप्रकैव
 ल्यशयनीविप्रीविप्रप्रसादिनी ॥ १८ ॥ विप्रमं
 दिरमध्यस्थाविप्रवादविनोदिनी ॥ विप्रोपाधिवि
 निर्मुक्ताविप्रहत्याविमोचनी ॥ १९ ॥ विप्रत्रातावि
 प्रगोत्राविप्रगोत्रविवर्धिनी ॥ विप्रभोजनसंतुष्टा
 विष्णुरूपाविनोदिनी ॥ २० ॥ विष्णुमायाविष्णुवं
 द्याविष्णुगर्भाविचित्रिणी ॥ वैष्णवीविष्णुभगिनी
 विष्णुमायाविलासिनी ॥ २१ ॥ विकाररहिता

वंद्याविज्ञानधनरूपिणी ॥ विश्वसाक्षीविश्वयोनि
 विश्वामित्रप्रसादिनी ॥ २२ ॥ विबुधाविष्णुसंक
 ल्पाविकल्पाविश्वसाक्षिणी ॥ विष्णुचैतन्यनि
 लयाविष्णुस्थाविश्ववादिनी ॥ २३ ॥ विवेकीवि
 विधानंदीविजयाविश्वमोहिनी ॥ विद्याधरीवि
 धानज्ञाविबुधार्थस्वरूपिणी ॥ २४ ॥ विरूपाक्षी
 विराड्रूपाविक्रमाविश्वमंगला ॥ विश्वभरास
 माराध्याविश्वभ्रमणकारिणी ॥ २५ ॥ विनाय
 कीविनोदस्थावीरगोष्ठीविवर्द्धिनी ॥ विवाहरहि
 तावंद्याविंध्याचलनिवासिनी ॥ २६ ॥ विद्याविद्या

करीवेद्यावैद्यविद्याप्रबोधिनी ॥ विमलाविभवावि
द्याकिंकस्थाकिंकसाक्षिणी ॥ २७ ॥ वीरमध्या
वरारोहावितंत्राविश्वनायका ॥ वीरहत्याप्रश
मनीविनम्रजनपावनी ॥ २८ ॥ वीरधाविविधा
काराविरोधजनवादिनी ॥ तुकारूपातुतुर्यश्रीस्तु
लसीवनवासिनी ॥ २९ ॥ तुलस्यामातुलातु
ल्यातुल्यगोत्रीतुलेश्वरी ॥ तुरंगीतुरगारूढातुरं
गरयमोदिनी ॥ ३० ॥ तुरंगरदनामोहातुलादा
नफलप्रदा ॥ तुलामाघस्नानतुष्टातुष्टिपुष्टिप्रदा
यिनी ॥ ३१ ॥ तुरंगमप्रसंतुष्टातुलितातुल्यम

ध्यगा ॥ तुंगोत्तुंगातुंगकुचातुहिनाचलसंस्थि
 ता ॥ ३२ ॥ तुंबुरादिस्तुतिप्रीतातुषारवपुषेश्व
 री ॥ तुष्टाचतुष्टजननी तुष्टलोकनिवासिनी ॥
 ॥ ३३ ॥ तुलाधारातुलामध्यातुलस्थातुलरूपि
 णी ॥ तुरीयगुणगंभीरातुर्यनामस्वरूपिणी ॥
 ॥ ३४ ॥ तुर्यविद्वल्लास्यसंस्थातुर्यशास्त्रार्थवा
 दिनी ॥ तुर्यशास्त्रार्थतत्त्वज्ञातुर्यवादविनोदि
 नी ॥ ३५ ॥ तुर्यनादांतनिलयातुर्यानंदस्वरू
 पिणी ॥ तुरीयभक्तिजननीतुर्यमार्गप्रदर्शिनी
 ॥ ३६ ॥ वकाररूपावागीशीवरेण्यावरसंस्थिता ॥

गा०

६६

वरावरिष्ठावैदेहीवैद्यशास्त्रप्रदर्शिनी ॥ ३७ ॥
वैकल्पश्रमणीवाणीवांछितार्थफलप्रदा ॥ नय
स्थावयमध्यस्थावयोवस्थाविवर्जिता ॥ ३८ ॥ वं
दिनीवादेनीवाय्यावाङ्मयीवीरवंदिनी ॥ वानप्र
स्थाश्रमस्थायीवनदुर्गाविनालया ॥ ३९ ॥ वन
जाक्षीवनचरीवनितावनमोदिनी ॥ वसिष्ठावाम
देवादिवंद्यावंद्यस्वरूपिणी ॥ ४० ॥ वाल्मीकी
वाक्करीवाचावारुणीवरुणप्रिया ॥ वैद्यावैद्यचिकि
त्साचवषट्कारीवसुंधरा ॥ ४१ ॥ वसुमाताव
सुत्रातावसुजन्मविमोचनी ॥ वसुप्रदावासुदेवी

स०

८

६६

वासुदेवमनोहरी ॥ ४२ ॥ वासवाचैतपादश्री
 वासवारिविनाशिनी ॥ वागीशवाङ्मनःस्थायी
 वनवासवशावशी ॥ ४३ ॥ वामदेवीवरारोहावा
 द्यघोषणतत्परा ॥ वाचस्पतिसमाराध्यावागी
 शीवाचकीरवाक् ॥ ४४ ॥ रेकाररूपारेवाचरे
 वातीरनिवासिनी ॥ रेकिणीरेवतीरक्षारुद्रजन्मा
 रजस्वला ॥ ४५ ॥ रेणुकारमणीरम्यारतिवृद्धा
 रतारती ॥ रावणादित्यदानंदाराजश्रीराजशे
 खरा ॥ ४६ ॥ रणमध्यारथारूढारविकोटिसम
 प्रभा ॥ रविमंडलमध्यस्थारजनीरविलोचना ॥

गा०

६६

॥ ४७ ॥ रथांगपाणीरक्षोघ्नीरागिणीरावणार्चि
ता ॥ रंभादिकन्यकाराध्याराज्यदाराज्यवर्द्धि
नी ॥ ४८ ॥ रजताद्रीश्वरोरुस्थारम्याराजी
वल्लोचना ॥ रमावाणीरमाराध्याराज्यदात्रीर
थोत्सवा ॥ ४९ ॥ रेतोवतीरथोत्साहाराजहद्रो
गहारिणी ॥ रंगप्रवृद्धमधुरारंगमंडपमध्यगा ॥
॥ ५० ॥ रंजिताराजजननीरमारेवारतीरणा ॥
राविणीरागिणीराज्याराजराजेश्वरार्चिता ॥ ५१ ॥
राजन्वतीराजनीतिस्तथारजतवासिनी ॥ राघ
वार्चितपादाश्रीराघवाराधनप्रिया ॥ ५२ ॥ रत्न

स०

८

६६

सागरमध्यस्थारत्नद्वीपनिवासिनी ॥ रत्नप्राका
 रमध्यस्थारत्नमंडपमध्यगा ॥ ५३ ॥ रत्नाभिषे
 कसंतुष्टारत्नांगीरत्नदायिनी ॥ निकाररूपिणी
 नित्यानित्यतृप्तानिरञ्जना ॥ ५४ ॥ निद्रात्यय
 विशेषज्ञानीलजीमूतसन्निभा ॥ नीवारशूकवत्त
 न्वानित्यकल्याणरूपिणी ॥ ५५ ॥ नित्योत्स
 वानित्यनित्यानित्यानंदस्वरूपिणी ॥ निर्विक
 ल्पानिर्गुणस्थानिश्चितानिरुपद्रवा ॥ ५६ ॥ निः
 संशयासंशयघ्नीनिर्लोभालोभनाशिनी ॥ निर्भ
 वाभवपाशघ्नीनीतिशास्त्रविचारिणी ॥ ५७ ॥

निखिलागममध्यस्थानिखिलागमसंस्थिता ॥
 नित्योपाधिविनिर्मुक्तानित्यकर्मफलप्रदा ॥ ५८ ॥
 नीलग्रीवानिरीहाचनिरञ्जनवरप्रदा ॥ नवनीत
 प्रियानारीनरकार्णवतारिणी ॥ ५९ ॥ नाराय
 णीनिराहारानिर्मलानिर्गुणाप्रिया ॥ निर्मलानि
 र्गमाचारानिखिलागमवेदिनी ॥ ६० ॥ निमि
 षानिमिषोत्पन्नानिमेषांडाविधायिनी ॥ निवात
 दीपमध्यस्थानिश्चिंतार्चितनाशिनी ॥ ६१ ॥
 नीलवेणीनीलखंडानिर्विषाविषनाशिनी ॥ नी
 लांशुकपरीधानानिदितानिर्निरीश्वरी ॥ ६२ ॥

निःश्वासाश्वासमध्यस्थामिथोयाननिवासिनी ॥
 यंकाररूपायंत्रेशीयंत्रयंत्रायशस्विनी ॥ ६३ ॥
 यंत्राराधनसंतुष्टायजमानस्वरूपिणी ॥ यशस्वि
 नीयकारस्थायूपस्तंभनिवासिनी ॥ ६४ ॥ यम
 घ्रायमकल्पाचयशःकामाद्यतीश्वरी ॥ यमा
 दिर्योगनिरतायतिनिद्रापहारिणी ॥ ६५ ॥ या
 तायज्ञायज्ञियाचयज्ञेश्वरपतिव्रता ॥ यज्ञयज्ञाय
 जुर्थज्वायज्ञानिकरकारिणी ॥ ६६ ॥ यज्ञसूत्र
 प्रदाज्येष्टायज्ञकर्मफलप्रदा ॥ यवांकुरप्रियाया
 मायवनीयवनाधिपा ॥ ६७ ॥ यज्ञकर्त्रीयज्ञभो

गा०

६८

क्रीयज्ञांगीयज्ञवाहिनी ॥ यज्ञसाक्षीयज्ञमुखीय
 जुषीयज्ञरक्षकी ॥ ६८ ॥ भकाररूपाभद्रेशीभ
 द्रकल्याणदायिनी ॥ भक्तप्रियाभक्तसखीभक्ता
 भीष्टस्वरूपिणी ॥ ६९ ॥ भक्तिनीभक्तिसुलभा
 भक्तिदाभक्तवत्सला ॥ भक्तचैतन्यनिलयाभक्त
 बंधविमोचनी ॥ ७० ॥ भक्तस्वरूपिणीभर्ग्या
 भार्यारोग्यप्रदायिनी ॥ भक्तमाताभक्तगम्या
 भक्ताभीष्टप्रदायिनी ॥ ७१ ॥ भास्वरीभैरवी
 भोगीभवानीभयनाशिनी ॥ भद्रात्मिकाभद्रदा
 यीभद्रकालीभयंकरी ॥ ७२ ॥ भगनिष्यंदिनी

स०

८

६८

भाग्याभवबंधविमोचिनी ॥ भीमाभीमनभाभं
 गोभंगुराभीमदर्शिनी ॥ ७३ ॥ भल्लीभल्लीधरा
 मेरुभैरुंडाभीमपापहा ॥ भावज्ञाभोग्यदात्रीच
 भवघ्नीभूतिभूषणा ॥ ७४ ॥ भूतिदाभूमिदात्री
 चभूपतित्वप्रदायिनी ॥ आमरीभ्रमरीभारीभव
 संसारतारिणी ॥ ७५ ॥ भंडासुरवधोत्साहाभां
 डवाभाविनोदिनी ॥ गोकाररूपागोमातागुरुप
 तीगुरुर्गिरा ॥ ७६ ॥ गोरोचनप्रियागौरीगोविं
 दगुणवर्द्धिनी ॥ गोपालचेष्टासंतुष्टागोवर्धनवि
 वर्द्धिनी ॥ ७७ ॥ गोविंदरूपिणीगोप्तागोप्तागोत्र

विवर्द्धिनी ॥ गीतागीतप्रियागेयागोकागोकुलव
 र्द्धिनी ॥ ७८ ॥ गोपीगोहृत्यशमनीगुणाचगुण
 विग्रहा ॥ गोविंदजननीगोष्ठागोपदागोकुलोत्स
 वा ॥ ७९ ॥ गोचरीगौतमीगोप्त्रीगोमुखीगुरु
 वासिनी ॥ गोपालीगोमयीगुंठागोष्ठीगोपुरवासि
 नी ॥ ८० ॥ गरुडीगरुडश्रेष्ठागरुडीगरुडध्वजा ॥
 गंभीरागंडकीगंगागरुडध्वजवल्लभा ॥ ८१ ॥
 गगनस्थगयावासागुणवृत्तिर्गुडोद्भवा ॥ देकार
 रूपादेवेशीदृशिनीदेवतार्चिता ॥ ८२ ॥ देवरा
 जेश्वराह्वांगीदीनदन्यविमोचनी ॥ देशकालप

रिज्ञानादेशोपद्रवनाशिनी ॥ ८३ ॥ देवमातादे
 वमोहादेवदानवगोहिनी ॥ देवेंद्रार्चितपादश्रीर्देव
 देवप्रसादिनी ॥ ८४ ॥ देशांतरीदेवरूपादेवाल
 यनिवासिनी ॥ देशभ्रमणकृद्देवीदेशस्वास्थ्यप्रदा
 यिनी ॥ ८५ ॥ देवयानादेवताचदेवसैन्यप्रपा
 लिनी ॥ वकाररूपावाग्देवीवाचामानसगोचरी
 ॥ ८६ ॥ वैकुण्ठदेशिनीवेद्यावायुरूपावरप्रदा ॥
 वक्रतुंडार्चितपदावक्रतुंडप्रदायिनी ॥ ८७ ॥ वै
 चित्राचवसुमतिर्वसुस्थानावसुप्रिया ॥ वषट्का
 राचचामुंडावरारोहावरावरी ॥ ८८ ॥ वैदेहीजन

गा०

७०

नीवेद्यावैदेहीशोकनाशिनी ॥ वेदमातावेदकन्या
 वेदरूपाविनोदिनी ॥ ८९ ॥ वेदान्तवादिनिवेदा
 वेदांतनिलयामरा ॥ वेदश्रवावेदघोषावेदगानी
 विनोदिनी ॥ ९० ॥ वेदशास्त्रार्थतत्त्वज्ञावेदमार्ग
 प्रदर्शिनी ॥ वैदिककर्मफलदावेदसागरतारि
 णी ॥ ९१ ॥ वेदवादीवेदगृह्यावेदाश्वरथवाहि
 नी ॥ वेदचक्रावेदवंद्यावेदांगीवेदवित्कविः ॥ ९२ ॥
 स्यकाररूपाश्यामांगीश्यामाश्यामसरोरुहा ॥
 श्यामाकाश्यालवृक्षाचशतपत्रनिकेतना ॥ ९३ ॥
 सर्वदृक्संनिविष्टाचसर्वसंप्रेमणीसदा ॥ सव्याप

स०

८

७०

सव्यदासव्यासध्रीचीचसहायिनी ॥ ९४ ॥ सक
 लासागरासारासर्वभौमस्वभाविनी ॥ संतोषज
 ननीसेव्यासर्वेशीसर्वरंजनी ॥ ९५ ॥ सरस्वती
 समाराध्यासमदासिंधुसेविनी ॥ सन्मोहिनीस
 दामोहासर्वमांगल्यदायिनी ॥ ९६ ॥ समस्त
 भुवनेशानीसर्वकामफलप्रदा ॥ सर्वसिद्धिप्रदा
 साध्वीसर्वज्ञानप्रदायिनी ॥ ९७ ॥ सर्वदारिद्र्य
 शमनीसर्वदुःखविमोचनी ॥ सर्वरोगप्रशमनीस
 र्वपापविमोचनी ॥ ९८ ॥ समदृष्टिःसमगुणा
 सर्वसाक्षीसहायिनी ॥ सामर्थ्यवाहिनीसंख्या

सांद्रानंदपयोधरी ॥ ९९ ॥ संकीर्णमंदिरस्था
 यासाकेतकुलपालिनी ॥ संहारीशंकरीगौरीसा
 केतपुरवासिनी ॥ १०० ॥ संबोधनीसमुत्तिष्ठा
 सम्यग्ज्ञानस्वरूपिणी ॥ १०१ ॥ सम्पत्करीसमा
 नांगीसर्वभावसुसंस्थिता ॥ संबोधिनीसमानंदा
 सन्मार्गकुलपालिनी ॥ १०२ ॥ संजीवनीसर्वमेधा
 सभ्यासंपत्प्रदायिनी ॥ समिद्धासमिधासीना
 सामान्यासामवेदिनी ॥ १०३ ॥ समुत्तीर्णास
 दाचारासंहारासर्वपावनी ॥ सर्पिणीसर्पमाताच
 सर्पदष्टविमोचनी ॥ १०४ ॥ सर्पयागप्रशम

नीसर्वज्ञत्वफलप्रदा ॥ संक्रमासंक्रमासिंधुःसर्गा
 संग्रामपूजिता ॥ १०५ ॥ संकटासंकटाहारी
 सकुंकुमविलेपना ॥ सुमुखासुमुखस्थायीसांगो
 पांगार्चनप्रिया ॥ १०६ ॥ संस्तुतासंस्तुतिः
 प्रीतिःसत्यवादीसदासुखी ॥ धीकाररूपाधीमा
 ताधीराधीरप्रसादिनी ॥ १०७ ॥ धीरौत्तमाधीर
 धीराधीरस्थाधीरशेखरा ॥ स्थितिधैर्यास्थ
 विष्ठाचस्थपतिःस्थलविग्रहा ॥ १०८ ॥ धीरा
 धाराधीरवंद्याधीपतिधीरमानसा ॥ धीपदाधी
 पदस्थायीधीशानाधीप्रदासुखी ॥ १०९ ॥ म

काररूपीमैत्रेयीमहामंगलदेवता ॥ मनोवैकल्य
 शमनीमलयाचलवासिनी ॥ ११० ॥ मलयध्व
 जराजश्रीर्मानाक्षीमधुरालया ॥ महादेवीमहा
 रूपामहाभैरवपूजिता ॥ १११ ॥ मनुविद्या
 मंत्रमातामंत्रवश्यामहेश्वरी ॥ मत्तमातंगगम
 नामधुरामेरुमंडपा ॥ ११२ ॥ महागुप्तामहाभू
 तामहाभयविनाशिनी ॥ महागौरीमहामंत्रीमहा
 वैरिविनाशिनी ॥ ११३ ॥ महालक्ष्मीर्महा
 गौरीमहिषासुरमर्दिनी ॥ महेशमंडलस्थाचम
 धुरागमवर्जिता ॥ ११४ ॥ मेधामेधाकरीमेध्या

माधवीमधुमर्दिनी ॥ मंत्रामंत्रमयीमान्यामा
 यामहिममंत्रिणी ॥ ११५ ॥ मायारूपीमाय
 धारीमायस्थामायवादिनी ॥ मायासंकल्पज
 ननीमायामायविनोदिनी ॥ ११६ ॥ मायास्त
 पंचजननीमायासंहाररूपिणी ॥ मायामंत्रप्रसा
 दाचमायाजनविमोहिनी ॥ ११७ ॥ महापराम
 हारूपामहाविघ्नविनाशिनी ॥ महानुभावामंत्रे
 शीमहामंगलदेवता ॥ ११८ ॥ हिकारस्थाहृषी
 केशीहितकायप्रवर्द्धिनी ॥ हीनोपाधिविनिर्मुक्ता
 हीनलोकविमोचनी ॥ ११९ ॥ ह्रींकारार्द्धीमती

द्वींद्वींद्वीदेवीद्वींस्वभाविनी ॥ द्वीमतीद्वीं
 तीहृत्स्वाद्वींशिवाद्वींकुलोद्भवा ॥ १२० ॥ हित
 वादीहितप्रीताहितकारुण्यवर्द्धिनी ॥ हिताशनी
 हितक्रोधाहितकर्मफलप्रदा ॥ १२१ ॥ हिमाहि
 मसुताहेमाहेमाचलनिवासिनी ॥ हेतीहिमप्रदा
 हाराहोत्राहोतृहृतप्रदा ॥ १२२ ॥ हिमस्थाहिम
 जाहेमाहितकर्मस्वभाविनी ॥ १२३ ॥ धीकाररू
 पाधिषणाधर्मरूपाधनेश्वरी ॥ धनुर्द्धराधराधा
 राधर्मकर्मफलप्रदा ॥ १२४ ॥ धर्माचाराधर्मसा
 राधर्ममध्यनिवासिनी ॥ धनुर्वेदीधनुर्वादीधन्या

धूर्तविनाशिनी ॥ १२५ ॥ धनधान्याधेनुरूपाध
 नाढ्याधनदायिनी ॥ धनेशीधर्मनिरताधर्मराज
 प्रसादिनी ॥ १२६ ॥ धर्मस्वरूपाधर्मेशीधर्माध
 र्मविचारिणी ॥ धर्मसूक्ष्माधर्मसाक्षीधर्मिष्ठाधर्म
 गोचरा ॥ १२७ ॥ योकाररूपायोगेशीयोगस्था
 योगरूपिणी ॥ योगायोगोपमाराध्यायोगमार्ग
 निवासिनी ॥ १२८ ॥ योगासनस्थायोगेशी
 योगमायाविलासिनी ॥ योगायोगोपमाराध्या
 योगांगीयोगविग्रहा ॥ १२९ ॥ योगवासीयोगभो
 गीयोगमार्गप्रदर्शिनी ॥ १३० ॥ योधायोधव

तीयोध्याऽयोध्यायोधनतत्परा ॥ योधिनीयो
 धिनीसेव्यायोधज्ञानप्रबोधिनी ॥ १३१ ॥
 योगेश्वरप्राणनाथायोगीश्वरहृदिस्थिता ॥ यो
 गायोगक्षेमकर्त्रीयोगक्षेमविहारिणी ॥ १३२ ॥
 योगराजेश्वराराध्या योगानंदस्वरूपिणी ॥
 ॥ १३३ ॥ नवसिद्धिसमाराध्यानारायणमनो
 हरी ॥ नारायणीनवाधारानवब्रह्मार्चितास
 दा ॥ १३४ ॥ नगेंद्रतनयाराध्यानामरूपविव
 र्जिता ॥ नारसिंहार्चितपदानवबंधविमोचनी ॥
 ॥ १३५ ॥ नवग्रहार्चितपदानवबंधविमोचनी ॥

नैमित्तिकार्थनपदानंदितारिविनाशिनी ॥ १३६ ॥
 नवसूत्रविधानज्ञानैमिषारण्यवासिनी ॥ नवपीठ
 स्थितादेवीनवर्षिगणसेविता ॥ १३७ ॥ नवचंदन
 दिग्धांगीनवकुंकुमधारिणी ॥ नववस्त्रपरीधाना
 नवरत्नविभूषणा ॥ १३८ ॥ नवभस्मविदिग्धांगी
 नवचंद्रकलाधरा ॥ प्रकाशरूपाप्राणेशीप्राणसं
 रक्षणीसदा ॥ १३९ ॥ प्राणसंजीवनीप्राणाप्राणा
 प्राणप्रबोधिनी ॥ प्रज्ञाप्राज्ञाप्रभाप्राच्याप्रतीची
 प्रबुधाप्रिया ॥ १४० ॥ प्राचीराप्रणयांतस्थाप्र
 भातज्ञानरूपिणी ॥ प्रभातकर्मसंतुष्टाप्राणाया

मपरायणा ॥ १४१ ॥ प्रायज्ञाप्रणवाप्राप्ताप्रवृ
 त्तिः प्रकृतिः परा ॥ १४२ ॥ प्रबंधाप्रबुधासाक्षीप्रा
 ज्ञाप्रारब्धनाशिनी ॥ प्रबोधनिरताप्रेक्ष्याप्रबंध
 प्राणसाक्षिणी ॥ १४३ ॥ प्रयागतीर्थनिलयाप्र
 त्यक्षापरमेश्वरी ॥ प्रणवाद्यंतनिलयाप्रणवादिप्र
 चोदयात् ॥ १४४ ॥ चोकाररूपाचोरघ्नीचोरबा
 धाविनाशिनी ॥ चेतनाचेतनाशीताचौराचौ
 र्याचमत्कृतिः ॥ १४५ ॥ चक्रवर्तित्वधारीचच
 क्रिणीचक्रधारिणी ॥ चिरंजीवीचिदानंदाचिद्रू
 पाचिद्विलासिनी ॥ १४६ ॥ चिंताचित्तप्रशम

नीचिंतिताथफलप्रदा ॥ चांपेयीचंपकप्रीताचं
 डीचंडाट्टहासिनी ॥ १४७ ॥ चंडेश्वरीचंडमा
 ताचंडमुंडविनाशिनी ॥ चकोराक्षीचिरप्रीता
 चिकुराचिकुरप्रिया ॥ १४८ ॥ चैतन्यरूपिणीचै
 त्रीचेतनाचित्तसाक्षिणी ॥ चित्राचित्रविचित्रांगी
 चित्रगुप्तप्रसादिनी ॥ १४९ ॥ चलनाचलसंस्थायी
 चापिनीचलचित्रिणी ॥ चंद्रमंडलमध्यस्थाको
 टिचंद्रसुशीतला ॥ १५० ॥ चंद्रानुजसमाराध्या
 चंद्रचंद्रमहोदरी ॥ चर्चितारिश्चन्द्रमाताचन्द्रकां
 ताचलेश्वरी ॥ १५१ ॥ चराचरनिवासाचचक्र

गा०

७६

पाणिसहोदरो ॥ दकाररूपादत्तश्रीदार्द्रिद्रय
 च्छेदकारिणी ॥ १५२ ॥ दंतिनीदंडिनीदीनाद
 रिद्रादीनवत्सला ॥ दक्षाराध्यादक्षकन्यादक्षय
 ज्ञविनाशिनी ॥ १५३ ॥ दक्षादाक्षायणीदाक्षादी
 क्षादक्षवरप्रदा ॥ दक्षिणादक्षिणाराध्यादक्षिणा
 मूर्तिरूपिणी ॥ १५४ ॥ दयावतीदमवतीदनुजा
 दिर्दयानिधिः ॥ दंतशोभानिभादैवदमनादाडि
 मस्तनी ॥ १५५ ॥ दंडादमयतादंडीदंडादंडप्र
 सादिनी ॥ दंडकारण्यनिलयादंडकारिविनाशि
 नी ॥ १५६ ॥ दंष्ट्राकरालप्रवृषीदंडशोभादला

स०

८

७६

दली ॥ दरिद्रारिष्टशमनीदमादमनपूजिता ॥
 ॥ १५७ ॥ दानवार्चितपादश्रीर्द्रविणाद्रविणोद
 या ॥ दामोदरीदानवारिर्दामोदरसहोदरी ॥
 ॥ १५८ ॥ दातादानप्रियादावीदानश्रीर्दीनदंड
 पा ॥ दम्पतीदम्पतीदूर्वादधिदुग्धादयादमा ॥
 ॥ १५९ ॥ दाडिमीबीजसंदोहदंतपंक्तिविराजि
 ता ॥ दर्पणादर्पणस्वच्छाद्रुममंडलवासिनी ॥
 ॥ १६० ॥ दशावतारजननीदशदिग्दीपपूजिता ॥
 दयादशदिशादश्यादशदासीदयानिधिः ॥
 ॥ १६१ ॥ देशकालपरिज्ञानादेशकालविशोधि

गा०

७७

नी ॥ दशम्यादिकलाराध्यादशग्रीवप्रदर्पहा ॥
॥ १६२ ॥ दशापराधशमनीदशवृत्तिफलप्रदा
॥ यात्काररूपिणीयाज्ञीयादवीयादवार्चिता ॥
॥ १६३ ॥ ययातिपूजनप्रीतायाज्ञिकीयाजकप्रि
या ॥ यादवीयातनायाता यामपूजाफलप्रदा ॥
॥ १६४ ॥ यशस्विनीयमाराध्या यमकन्याय
तीश्वरी ॥ यमादियोगसंतुष्टायोर्गीन्द्रहृदिसंगमा
॥ १६५ ॥ यमोपाधिविनिर्मुक्तायशस्यविधिर
च्युता ॥ यातनायातनादेहायात्रापापादिवर्जि
ता ॥ १६६ ॥ इत्येतत्कथितदेविरहस्यंसर्वका

स०

८

७७

मदम् ॥ सर्वपापप्रशमनं सर्वतीर्थफलप्रदम् ॥
 ॥ १६७ ॥ सर्वरोगहरं पुण्यं सर्वज्ञानमयं शिवम् ॥
 सर्वसिद्धिप्रदं देवि सर्वसौभाग्यवर्द्धनम् ॥ १६८ ॥
 आयुष्यं वर्द्धते नित्यं लिखितं यत्र तिष्ठति ॥ नचौ
 राग्निभयं तस्य न च भूतभयं कचिद् ॥ १६९ ॥ किं
 पुनर्वरुणोक्तेन तथापि च वदाम्यहम् ॥ सकृच्छ्रव-
 णमात्रेण कोटिजन्माघनाशनम् ॥ १७० ॥ महा-
 पातककोटीनां भंजनं स्मृतिमात्रतः ॥ अपवादक-
 दौर्भाग्यशमनं भुक्तिमुक्तिदम् ॥ १७१ ॥ विषरोगा-
 दिदारिद्र्यमृत्युसंहारकारणम् ॥ समकोटिमहा

मंत्रपारायणफलप्रदम् ॥ १७२ ॥ शतरुद्रीयको
 टीनांजपयज्ञफलप्रदम् ॥ चतुःसमुद्रपर्यंतभूदा
 नंतत्फलंशिवे ॥ १७३ ॥ सहस्रकोटिगोदानफलदं
 स्मृतिमात्रतः ॥ कोट्यश्वमेधफलदंजरामृत्युनि
 वारणम् ॥ १७४ ॥ कन्याकोटिप्रदानेनयत्फलंलभ
 तेनरः ॥ तत्फलंलभतेसम्यङ्नाम्नांदशशतीज
 पात् ॥ १७५ ॥ यः शृणोतिमहाविद्यांश्रावये
 द्रासमाहितः ॥ सोपिमुक्तिमवाप्नोतियत्रगत्वान
 शोचति ॥ १७६ ॥ ब्रह्महत्यादिपापानांशः
 स्याच्छ्रवणेनच ॥ किंपुनःपठनादस्यमुक्तिःस्या

दनपायिनी ॥ १७७ ॥ इदं रहस्यं परमं पुण्यं
स्वस्त्ययनं महत् ॥ यः सकृद्वापठेत्स्तोत्रं शृणु
याद्वासमाहितः ॥ १७८ ॥ लभते च ततः कामान्
ते ब्रह्मपदं व्रजेत् ॥ स च शत्रून् अयेत्सद्यो मातंगा
निवकेसरी ॥ १७९ ॥ इति श्रीमद्रुद्रयामले
शिवपार्वतीसंवादे ब्रह्मप्रोक्तं श्रीगायत्र्यामंत्रवर्णा
त्मकं दिव्यसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥ ॥
शुभं भूयात् ॥ ॥ मंगलमस्तु ॥

॥ अथ गायत्रीपटलप्रारंभः ॥

ॐ अस्य श्रीब्रह्मशापविमोचनमंत्रस्य निग्रहानुग्र

हकर्ताप्रजापतिऋषिः ॥ कामदुधागायत्रीछं
 दः ॥ ॐ ब्रह्मशापविमोचनीगायत्रीशक्तिर्देवता
 ब्रह्मशापविमोचनार्थेजपेविनियोगः ॥ सवितुः
 ब्रह्मोमेत्युपासनात्तद्ब्रह्मविदोविदुस्ताप्रयतांतिधा
 राः ॥ सुमनसावाचाममाग्रतः ॥ ब्रह्मशापाद्वि
 मुक्ताभव ॥ ॐ विश्वामित्रशापविमोचनमंत्रस्य
 नूतनसृष्टिकर्ता विश्वामित्रऋषिः ॥ वाग्दोहागाय
 त्रीछंदः ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदाविश्वामित्रानुगृही
 तागायत्रीशक्तिः ॥ सविता देवता ॥ विश्वामित्रशाप
 विमोचनार्थेजपेविनियोगः ॥ तत्त्वानिचांगेष्व

ग्निचितोधियांसः त्रिगर्भायदुद्भवां देवाश्चोचिरे वि
 श्वसृष्टिं तां कल्याणीमिष्टकरीं प्रपद्येयन्मुखान्निः
 सृतो वेदगर्भः ॥ ॐ गायत्रित्वं विश्वामित्रशापा
 द्विमुक्ता भव ॥ ॐ वसिष्ठशापविमोचनमंत्रस्य वसि
 ष्ठऋषिः ॥ विश्वोद्भवो गायत्रीछन्दः ॥ वसिष्ठानुगृ
 हीता गायत्रीशक्तिर्देवता ॥ वसिष्ठशापविमोचनार्थे
 जपे विनियोगः ॥ तत्त्वानि चांगेष्वग्निचितोधियां
 सः ध्यायन्ति विष्णोरायुधानि बिभ्रत् ॥ जनान
 ता सोऽपरमं च शश्वत् ॥ गायत्रीमासाच्छुरनुत्त
 मं च धाम ॥ ॐ गायत्री वसिष्ठशापा द्विमुक्ता भव

सोहमर्कमहंज्योतिरर्कः ज्योतिरहंशिवः ॥ आ
 त्मज्योतिरहंशुक्लंशुक्लंज्योतिरसोहमोम् ॥ अ
 होविष्णुमहेशेशेदिव्येसिद्धिसरस्वति ॥ अजरे
 अमरेचैवादिव्ययोनिनमोस्तुते ॥ शुद्धंगायत्री
 ध्यानम् ॥ यद्देवैः सुरपूजितं परतरं सामर्थ्यतारात्मि
 कं पुत्रागाम्बुजपुष्पनागवकुलैः केशैः शुक्लैर
 र्चितम् ॥ नित्यं ध्यानसमस्तदीप्तिकरणंकालाग्निरु
 दीपनं तत्संहारकरं नमामि सततं पातालसंस्थं
 मुखम् ॥ न्यासः ॥ ॐ तत्पादांगुलिपर्वभ्यां नमः ॥
 ॐ सपादांगुलिभ्यो नमः ॥ ॐ विजंघा ॥ ॐ तुर्जा

नुभ्यांनमः॥ ॐ वज्ररुभ्यांनमः ॥ ॐ रेशिश्रायन
 मः॥ ॐ णिवृषणाभ्यांनमः ॥ ॐ यंकट्यैनमः ॥ ॐ
 भर्नाभ्यैनमः ॥ ॐ गोउदरायनमः ॥ ॐ देस्त
 नाभ्यांनमः ॥ ॐ वज्रसेनमः ॥ ॐ स्यकंठाय
 नमः ॥ ॐ धीदंतेभ्योनमः ॥ ॐ मतालुनेनमः
 ॥ ॐ हिनासिकायैनमः ॥ ॐ धिनेत्राभ्यांनमः
 ॥ ॐ योभ्रूभ्यांनमः ॥ ॐ योललाटायनमः ॥
 ॐ नःपूर्वमुखायनमः॥ ॐ प्र दक्षिणमुखायनमः
 ॥ ॐ चो पश्चिममुखायनमः ॥ ॐ दउत्तरमुखाय
 नमः ॥ ॐ यातमूर्ध्नेनमः ॥ इतिवर्णन्यासः

॥ ॐ तत्सवितुरंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ वरेण्यं त
 र्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ भर्गो देवमध्यमाभ्यां न
 मः ॥ ॐ स्यधीमहि अनामिकाभ्यां नमः ॥
 ॐ धियो योनः कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐ प्र
 चोदयात् करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ अथ देह
 न्यासः ॥ ॐ भूः पादयोः ॥ ॐ भुवः जान्वोः
 ॥ ॐ स्वः नाभौ ॥ ॐ महः हृदये ॥ ॐ जनः
 कण्ठे ॥ ॐ तपः ललाटे ॥ ॐ सत्यं मूर्ध्नि ॥ ॐ
 तत्पादयोः ॥ ॐ सवितुर्जान्वोः ॥ ॐ वरेण्यं स्कं
 धयोः ॥ ॐ भर्गो हृदये ॥ ॐ देवस्य कण्ठे ॥ ॐ धी

महिवक्त्रे ॥ ॐ धियोयोनेत्रे ॥ ॐ नःमुखे ॥ ॐ
 प्रचोदयात् अस्त्रायफट् ॥ ॐ आपः अंगुष्ठाभ्यां न
 मः ॥ ॐ ज्योतिस्तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ रसो मध्य
 माभ्यां नमः ॥ ॐ अमृतम् अनामिकाभ्यां नमः ॥
 ॐ ब्रह्म कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐ भूर्भुवःस्वरों कर
 तलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ अग्नये हृदयाय नमः
 ॥ ॐ वायवे शिरसे स्वाहा ॥ ॐ सूर्याय शिखायै व
 षट् ॥ ॐ ब्रह्मणे कवचाय हुम् ॥ ॐ विष्णवे नेत्रत्रया
 यवौ षट् ॥ ॐ रुद्राय अस्त्राय फट् ॥ इति न्यासः ॥
 अथ वेदादिगीतायाः प्रसादजननं विधिम् ॥ गा

गा०

८२

यत्र्याः संप्रवक्ष्यामि धर्मार्थकाममोक्षदम् ॥ १ ॥
 नित्यनैमित्तिके काम्ये तृतीये तपवर्द्धने ॥ गा
 यत्र्यास्तु परं नास्ति इह लोके परत्र च ॥ २ ॥ म
 ध्यात्वे मितभुङ्मौ नीत्रिस्थानार्चनतत्परः ॥ ज
 पेल्लक्षत्रयंधीमान्नान्यमानसकस्तुयः ॥ ३ ॥
 कर्मभिर्योजपेत्पश्चात्क्रमशः स्वेच्छयापि वा ॥
 यावत्कार्येन कुर्वीत न लोपेत्तावता व्रतम् ॥ ४ ॥
 आदित्यस्योदये स्नात्वा सहस्रं प्रत्यहं जपेत् ॥ आ
 युरारोग्यमैश्वर्यं धनं चलभते ध्रुवम् ॥ ५ ॥ त्रिरा
 त्रोपोषितः सम्यग्धृतं हृत्वा सहस्रशः ॥ सहस्रं ला

प०

९

८२

भमाप्रोतिहुत्वाग्नौखदिरेंधनम् ॥ ६ ॥ पलाशैः
 समिधैश्चैवघृताक्तानांहुताशने ॥ सहस्रंलाभमा
 प्रोतिराहुसूर्यसमागमे ॥ ७ ॥ हुत्वातुखदिरंवह्नौ
 घृताक्तंरक्तचंदनम् ॥ सहस्रहेममाप्रोतिराहुचंद्र
 समागमे ॥ ८ ॥ रक्तचंदनमिश्रंतुसघृतंहव्यवा
 हने ॥ हुत्वागोमयमाप्रोतिसहस्रंगोमयंद्विजः
 ॥ ९ ॥ जातीचंपकराजार्ककुसुमानांसहस्रशः ॥
 हुत्वावस्त्रमवाप्रोतिघृताक्तानांहुताशने ॥ १० ॥
 सूर्यमंडलबिम्बेचहुत्वातोयंसहस्रशः ॥ सहस्रंप्रा
 म्रुयाद्वैमंग्रौप्यमिंदुमयेहुते ॥ ११ ॥ अलक्ष्मी

पापसंयुक्तेमलव्याधिविनाशके ॥ मुच्येत्सहस्र
 जाप्येनस्नायाद्यस्तुजलेनैव ॥ १२ ॥ गोघृतेन
 सहस्रेणलोध्रेणजुहुयाद्यदि ॥ चौराग्निमारुतोत्था
 निभव्यानिनभवंतिवै ॥ १३ ॥ क्षीराहारोजपे
 लक्षमपमृत्युमपोहति ॥ घृताशीप्राप्नुयान्मेधां
 बहुविज्ञानसंचयाम् ॥ १४ ॥ हुत्वावेतसपत्राणि
 घृताक्तानिहुताशने ॥ लक्षाधिपस्यपदवींसार्व
 भौमंनसंशयः ॥ १५ ॥ लक्षेणभस्महोमस्यहु
 त्वाद्युत्तिष्ठतेजलात् ॥ आदित्याभिमुखंस्थित्वा
 नाभिमात्रजलेशुचौ ॥ १६ ॥ गर्भपातादिप्रद

राश्वान्येस्त्रीणां महारुजः ॥ नाशमेष्यंतिते सर्वे
 मृतवत्सादिदुःखदाः ॥ १७ ॥ तिलानां लक्षहोमे
 न घृताक्तानां हुताशने ॥ सर्वकामसमृद्धात्मा परं
 स्थानमवाप्नुयात् ॥ १८ ॥ यवानां लक्षहोमे न घृ
 ताक्तानां हुताशने ॥ सर्वकामसमृद्धात्मा परां
 सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ १९ ॥ घृतस्याहुतिलक्षेण स
 र्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ पंचगव्याशनो लक्षं जपे
 जातिस्मृतिर्भवेत् ॥ २० ॥ तदेव ह्यनले हुत्वा प्रा
 प्रोति बहुसाधनम् ॥ अन्नादिहवनान्नित्यमन्ना
 द्यं च भवेत्सदा ॥ २१ ॥ जुहुयात्सर्वसाध्यानामा

हुत्यायुतसंख्यया ॥ रक्तसिद्धार्थकान्हुत्वासर्वा
 न्साधयतेरिपून् ॥ २२ ॥ लवणंमधुसंयुक्तंहुत्वास
 र्ववशीभवेत् ॥ हुत्वातुकरवीराणिरक्तानिज्वालये
 ज्ज्वलम् ॥ २३ ॥ हुत्वाभीलातकंतैलंदेशादेवप्रचा
 लयेत् ॥ हुत्वातुनिम्बपत्राणिविद्वेषशांतयेनृणाम् ॥
 ॥ २४ ॥ रक्तानांतंदुलानांचघृताक्तानांहुताशने ॥
 हुत्वाबलमवाप्नोतिशत्रुभिर्नसजीयते ॥ २५ ॥
 प्रत्यानयनसिद्धयर्थंमधुसर्पिःसमन्वितम् ॥ गवां
 क्षीरंप्रदीप्तेग्नौजुह्वतस्तत्प्रशाम्यति ॥ २६ ॥ ब्रह्म
 चारीजिताहारोयःसहस्रत्रयंजपेत् ॥ संवत्सरे

णलभतेधनैश्वर्येनसंशयः ॥ २७ ॥ शमीविल्व
 पलाशानामर्कस्यतुविशेषतः ॥ पुष्पाणांसमिध
 श्वैवहुत्वाहेममवाप्नुयात् ॥ २८ ॥ आब्रह्मत्र्यंबका
 दीनांयस्यायतनमाश्रितः ॥ जपेच्छुभंनिराहारः
 सतस्यवरदोभवेत् ॥ २९ ॥ बिल्वानांलक्षहोमे
 नघृताक्तानांहुताशने ॥ परांश्रियमवाप्नोति
 दिनभ्रूणहाभवेत् ॥ ३० ॥ पद्मानांलक्षहोमेनघृ
 ताक्तानांहुताशने ॥ प्राप्नोतिराज्यमखिलंसुसंप
 न्नमकंटकम् ॥ ३१ ॥ पंचविंशतिलक्षेणदधिक्षी
 रंहुताशने ॥ स्वदेहेसिद्धयतेजंतुःकौशिकस्यमतं

तथा ॥ ३२ ॥ एकाहंपंचगव्याशीएकाहंमारुता
 शनः ॥ एकाहंचद्विजोन्नाशीगायत्रीजपउच्य
 ते ॥ ३३ ॥ महारोगाविनश्यंतिलक्षजप्यानुभा
 वतः ॥ शतेनगायत्र्याःस्नात्वाशतमंतर्जलेजपेत्
 ॥ ३४ ॥ शतेनयस्त्वपःपीत्वासर्वपापैःप्रमुच्य
 ते ॥ गोघ्नःपितृघ्नमातृघ्नौब्रह्महागुरुतल्पगः ॥
 ॥ ३५ ॥ स्वर्णहारीतैलहारीयस्तुविप्रःसुरांपिबेत् ॥
 चंदनद्वयसंयुक्तंकर्पूरंतंडुलंयवम् ॥ ३६ ॥ लवं
 गंसुफलंचाज्यंसिताचास्रस्यदारुकैः ॥ अयंन्यून
 विधिः प्रोक्तोगायत्र्याःप्रीतिकारकः ॥ ३७ ॥ एवंकृ

तेमहासौख्यंप्राप्नोतिसाधकोध्रुवम् ॥ अन्नाज्य
 भोजनं हुत्वा कृत्वा वाकर्म गर्हितम् ॥ ३८ ॥ नसी
 देत्प्रतिगृह्णानोमहीमपिससागराम् ॥ येचास्य
 उत्थितालोकेग्रहाः सूर्यादयोभुवि ॥ तेयांतिसौ
 म्यतांसर्वेशिवेदतिनसंशयः ॥ ३९ ॥ ॥

इति गायत्रीपटलं समाप्तम् ॥

इदं पुस्तकं मुम्बय्यां श्रीकृष्णदासात्मजखेमराजेन
 स्वकीये “श्रीवेङ्कटेश्वर” मुद्रालयेऽङ्कितम्
 संवत् १९६० शके १८२५.

श्रीः ।

ब्राह्मण्यमूलापि च क्षत्रवैश्यानां धर्मपालनहेतुभूतेयं गायत्री तस्याः पू-
जापाठादि सर्वेषामपेक्षतेऽतोस्माकमासीन्मनीषैतन्मुद्रणे । एतस्मिन्नेव
काले संवत् १८२३ तमे लिखितं गायत्रीपञ्चांगपुस्तकं यत्नेन संगृहीतम-
योध्यामण्डलांतर्गतरायवरेलीप्रान्तस्थदौलतपुरानिवासिमहार्वरप्रसादद्विवेदि (हेड
टेलिग्राफ इन्स्पेक्टर आय० एम्० रेलवे झांसी तथा विहारवाटिका
विनयविनोद स्नेहमाला व ऋतुतरंगिणीके कर्ता) इत्येतैः प्रेषितम् ।
तथा च द्वितीयं प्राचीनं पुस्तकं अर्गलपुरानिवासिपण्डितचिरंजीलालब्र-
जलाल इत्येतैः प्रेषितम् । अत उक्तपण्डितद्वयस्य बहूपकारभारं शिरसा धार-
यामः । तथा च अस्मत्समीपेपि कानिचिदासन् पुस्तकानि । इतीमानि संमे-
ल्य रावेरग्रामनिवासिपरशुरामभट्टतनयगोविंदशास्त्रिभिः संशोध्य मुद्रित-
म् । एतत्पुनर्मुद्रणाद्यधिकारः १८६७ ख्रिस्ताब्दिक २५ तम नियमा-
नुसारेणास्माभिः स्वाधीनतया रक्षितः ।

क्रय्यपुस्तकानि—(अनुष्ठान-मंत्रशास्त्र- स्तोत्रपाठग्रंथाः)

- शाक्तप्रमोददशमहाविद्या और पांचों देवतों का
पंचांग द्वादशांगसहित इसमें १८४ विषय हैं
शाक्तलोगों को अवश्य लेना चाहिये ... ५-०
- नित्यतंत्रभाषाटीका (नित्यनैमित्तिककर्ममें उपयोगी) ०-१२
- मंत्रमहोदधि सटीक सटिप्पण मातृकाकोश
तथा अनुष्ठानिकयंत्रोंसमेत ... ३-०
- महानिर्वाणतंत्र भाषाटीकासमेत चौंसठतंत्रोंमें
सर्वोत्तम है ... २-४
- माहेश्वरीतंत्र भाषाटीकासहित (मारण मोहन वशीकरण

जाहि-

८७

उच्चाटनादिविधि) वर्णित है ०-४
हनुमदुपासना (सांगोपांग हनुमदाराधन) जिसमें
पंचमुखी एकादशमुखी हनुमत्कवच, हनुमत्सहस्र-
नाम आदि (३४) विषय हैं अत्युत्तमरेशमीगुटका १-८
तथा खुलापत्रा १-४
श्रीवटुकभैरवोपासनाध्याय-(बृहज्ज्योतिषार्ण-
वान्तर्गत एकसौचौबीसवां (१२४) अध्याय) ... १-०
महायक्षिणीसाधन भाषाटीका ०-८
इन्द्रजाल (संस्कृत) और भाषा, मंत्र, तंत्र,
मोहन, उच्चाटन, वशीकरण, प्रयोग और वैद्यक
तथा समस्त कार्योंके सिद्ध करनेवाले (१३८)

रात-

८७

यंत्रों समेत	...	...	...	...	...	०-१२
दत्तात्रेयतंत्र भाषाटीकासहित	...	...	...	...	...	०-१०
भूतढामरतंत्र	...	...	...	...	...	१-०
दुर्गासप्तशती सातटीकासमेत	...	...	...	...	...	३-०
दुर्गोपासना कल्पद्रुम	...	...	...	...	...	३-८
दुर्गासप्तशती शान्तनवीटीकासहित	...	...	...	...	...	१-४
दुर्गासप्तशती भट्टनागोजीकृतटीकासहित...	...	...	...	...	...	०-१२
दुर्गासप्तशती भाषाटीका	...	...	...	...	...	०-१४
तथा रफूकागज	...	...	...	...	...	०-१२
दुर्गासप्तशती मोटे अक्षर टाईप खुली सांची	...	...	...	...	...	१-०
दुर्गासप्तशती ८ पंक्तिकी मोटाअक्षर जिल्दबँधी	...	...	...	...	...	१-०

जाहि-

८८

दुर्गापाठ भाषापद्य अनन्यकविकृत	...	...	०-६
दुर्गासप्तशती ३२ पेजी गुटका	...	...	०-१०
तथा खुला पत्रा	...	...	०-७
दुर्गासप्तशती छोटा गुटका वारीक	...	...	०-६
बृहत्स्तोत्ररत्नाकर स्तोत्रसंख्या (१४४)	...	...	१-०
छोटा अक्षर गुटका	...	...	०-८
प्रत्यङ्गिरापंचांग	...	...	०-८
राधाकृष्णभूषण	...	...	०-३

पुस्तक मिलनेका ठिकाना

खेमराज श्रीकृष्णदास,
“श्रीवेङ्कटेश्वर” छापाखाना बम्बई.

रात-

८८

अनुष्ठान-मंत्रशास्त्रस्तोत्रपाठग्रंथोंकी सूची ।

नाम.

की० रु० आ०

शाक्तप्रमोददशमहाविद्या और पांचों देवतोंका	
पंचांग द्वादशांग सहित इसमें १८४ विषय हैं	
शाक्तलोगोंको अवश्य लेना चाहिये	५-०
नित्यतंत्रभाषाटीका (नैमित्तिककर्ममें उपयोगी) ...	७-१२
मंत्रमहोदाधि सटीक सटिप्पण मातृकाकोश तथा अनुष्ठानिक-	
यंत्रों समेत	३-०
महानिर्वाणतंत्र भाषाटीका समेत चौंसठ तंत्रोंमें सर्वोत्तम है	२-४
माहेश्वरीतंत्र भाषाटीका (मारण मोहन वशीकरण उच्चाटनादि	
विधि) वर्णित हैं	०-४
खेमराज श्रीकृष्णदास, "श्रीवेङ्कटेश्वर" छापाखाना-बंबई.	